

Naročnina mesečno
25 Din, za izozem-
stvo 40 Din — o-
deljaka izdaja so-
letno 96 Din, za
izozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050 — nočna 2996, 2994 in 2050

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

SCLOVENEK

Cek. račun: Ljub-
ljana št. 10.650 in
10.349 za inserate;
Sarajevo št. 7363;
Zagreb št. 39.011,
Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitar-
jeva b. telefon 2992

Kako in kje naj se udeležujejo katoličani

Vsled komaj minulih žalostnih dogodkov je naslednje pismo iz Belgije zaostalo, a kljub temu ni v ničemer izgubilo na svoji pretečnosti.

Bruselj, 6. okt. 1934

15 let je preteklo, odkar je nepozabni kardinal Mercier prvič zbral v svoji hiši v Malinesu najbolj odlične strokovnjake v socialnih vprašanjih ter jim poveril nalogo, da obravnavajo vsako leto najvažnejše socialno vprašanje, ki stoji v ospredju zanimanja. Iz te pobude je nastala slovita Mednarodna zveza za socialne nauke, ki se je letos koncem septembra zopet zbrala v prostorih malinske nadškofije na svoje 15. zasedenje. Vse evropske in ameriške države so poslale svoje prve znanstvenike na socialnem polju. Malinski nadškof kardinal Van Roey, ki je te znanstvene socialne duhovne vajec vodil, je učenjakom predložil dvojje vprašanje:

1. Na kakšen način je treba danes, ko je človeška družba razcepljena v mnogovrstne skupine, ki si svetovnonazorno in politično nasprotujejo, organizirati katoličane, da bi najlažje mogli vnesti krščansko miselnost v javno življenje in v udeleževanje vseh socialnih plasti.

2. Kakšen je položaj »srednjih stanov« in ali je še vredno, da se katoličani zavzemajo za njih nadaljnji obstoj.

Znanstveniki so se štiri dni zapirli v škofovsko hišo in so nemoteno razpravljali o teh dveh, za katoličane silno perečih vprašanjih, med tem ko je javnost z veliko radovednostjo pričakovala zaključkov, do katerih bo učenji zbor prišel. Dne 28. septembra so se znanstveniki po trdem delu predstavili javnosti in najprej v kratko sestavljenih sklepih, nato pa v dolgem poročilu izpovedali, do kakšnih sklepov so po najbolj vestnem delu in izmenjavanju misli prišli.

Prvo vprašanje, tako beremo v poročilu, je važno zato, ker se razni idejni pokreti, kot so fašizem ali narodni socializem pojavljajo skoraj istočasno po vse države in skoraj na isti način zadevajo v socialne nauke krščanstva. Potreba po skupnem in po enotnem nastopu katoličanov se nikdar ni bolj čutila kot danes in pojavilo se je mnenje, da bi bilo mogoče sestaviti za vse države oziroma človeška občestva enoten načrt obrambe oziroma duhovne ofenzive za uveljavljanje krščanskih načel v urejanju človeške družbe. Učenjaki v Malinesu so zelo dolgo pretresali ta predlog, a so končno prišli do zaključka, da ne morejo in ne smejo svetovati, da bi se za vse države in za vse narode ustanovila enotna in istooblična organizacija in da se mora katoličanom vsake države pustiti popolna svoboda, da na podlagi svojih lastnih potreb ter okoliščin, v katerih živijo, izberejo za svojo delavnost tista sredstva, ki najbolj odgovarjajo njihovim ločnim potrebam. Malinski zbor torej že v tretjič zaporedoma odklanja enolično, za vse države veljavno obliko katoliške delavnosti in z nova pribija pravico do svobodnega odločevanja vsake državne skupine posebej, seveda v okviru velikih navodil, ki jih je papeštvo izdalo za razširjanje katoliške akcije.

Druge vprašanje je važno vsled tega, ker so idejne struje fašizmov in narodnih socializmov, da ne omenimo komunističnih idejnih tokov, v napačnem pojmovanju stanovske organizacije človeške družbe, v svojem izenačevanju najhujše zadele srednje stanovce, ki pod pritiskom poskupljanja vseh socialnih plasti, podlegajo in izhiračajo. Malinski zbor je ugotovil, da obstoja socialna plast »srednjega stanu«, da pa ni mogoče v vsakem primeru natančno opredeliti, kdo med njega spada in kdo ne. V splošnem lahko trdimo, da spadajo v »srednji stan« vsi, ki ali sami, ali le z maloštevilnim pomožnim osebjem opravljajo kakšno poljedelsko, industrijsko ali trgovsko podjetje ter vsi uradniki in nameščenci poleg takimenovalanih »svobodnih poklicev«, kot so odvetniški, zdravniški in podobni.

Malinski učenjaki so z močnim poudarkom ugotovili, da je v sodobni družbi srednji stan tisti, ki igra prvobitno vlogo in gre razvoj tam, kjer se srednjim stanovom ta vloga onemogočuje, v socialno nevarne smeri. Kajti srednji stanovi predstavljajo v sestavi človeških občestev oni del, ki ima v sebi največ smisla za vzdrževanje reda in za trajanje družabnih ustanov. Srednji stan je jamčitelj in varuh trdnosti družabnega reda v toliki meri, da je treba stori ti vse, da bo ostal in da ga sodobni socialni toki ne bodo popolnoma uničili. Samostojni kmet, mali trgovec in mali obrtnik so se zmagovito zoperstavliali uničujočemu kapitalističnemu valjarju, a so sedaj na tem, da jih pomandraj razni poskusi fašističnih in kolektivističnih družboslovij, ki ne pripoznajo razum vsesmožne države na vrhu, in pod njo izenoličenih brezpravnih državljanov, nobene druge oblike človeške družbe. Zato je prišel čas, da se srednji stanovi zaščitijo že zaradi tega, da bodo pri velikih socialnih prenosovih, ki se nam oznanjajo, čuvarji socialnih tradicij, jamčitelji za razvojni napredek proti revolucionarnim in nasilnim načinom preurejanja človeške skupnosti.

Zbor socialnih strokovnjakov se je zelo dolgo bavil tudi s sredstvi, ki jih je treba vporabl jati za ohranitev zdravega srednjega stanu, ki naj sedaj, ko se je vzdržal proti kapitalizmu, ne postane proletarec po zaslugah novodobnih socialnih družabnih nauk. Med ta sredstva naštevajo kot najnujnejša ustanavljanje ustanov, ki si bodo dala izrecno nalogo, da bodo skrbela za poklicno strokovno izobrazbo srednjega stanu, nadalje ustanavljanje posebnih posojilnih zavodov, ki bodo srednjemu stanu, in samo njemu, prišli na pomoč z denarnimi zneski, ki so neobhodno potrebni za vzdrževanje malih delavnic in podjetij, ustanavljanje družb za nakup in prodajo na zadružni podlagi in namenjenih izključno za srednje stanovce, boj za bolj pravično sorazmerno porazdelitev davčnih bremen ter končno boj za pametno zakonodajo, ki bo srednje stanovce ščitila pred zlorabami nečedne konkurence.

Toda vsa ta sredstva bodo ostala brezuspešna, če se bodo srednji stanovi borili ločeno, vsak

Razveselju mednarodnopolitični dogodek

Anglija posega na Balkan

Marsejska žaloigra je prepričala Anglijo, da mora sodelovati z nami za pomirjenje Podonavja in Balkana

Zürich, 24. okt. b. »Neue Zürcher Zeitung« objavlja v zvezi z zunanjepolitičnim položajem v srednji Evropi zelo zanimive vesti o vlogi, ki jo je naenkrat začela igrati Anglija. List pravi, da je izjava angleškega zunanjega ministra Sir Johna Simona, »da je položaj tako pomirljiv posebno zaradi tresnega in samoobvladajočega zadržanja Jugoslavije, ki da je velika država in za obstoj političnega ravnotežja neobhodno potrebnac, zelo pomembna. Prav zaradi tega že je tudi upravičen drugi del Simonove izjave, kjer trdi, »da marsejska žaloigra ni Sarajevo«, kar bi pomenilo, da marsejski zločin ni samo stvar, ki naj bi jo razčistili med seboj Jugoslavija in Madjarska, marveč jo to zadeva vse Evrope, s katero so prizadete vse evropske države, torej tudi Anglija. Ako bi se bil položaj poostiril, kar se zaradi modrega zadržanja Jugoslavije ni, bi na vsak način poostrena napetost med Francijo in Italijo ne mogla izostati, kar bi osračje med Francijo, Italijo in Malo zvezo še bolj zastrupilo. Anglija se veseli, da do tega ni prišlo in da je Mala zveza ves material, ki ga ima o terorističnih organizacijah po Evropi zbrana, dozdaj še zelo previdno vporabljal. Zetja Anglije bi bila, da se naj napravi razmejitvena črta med političnimi vprašanji in med strogo sodnim postopkom v zvezi z marsejsko žaloigro, da se na ta način izognemo mednarodnim političnim zmedam. To željo je Velika Britanija izrazila tudi v Parizu in je baje zelo dobro odjeknila v Rimu, ki tudi želi, da bi marsejska žaloigra ne imela mednarodnopolitičnih posledic.

»Neue Zürcher Zeitung« pristavlja, da je čisto novo, da se je Anglija začela neposredno zanimati za srednjo in balkansko Evropo. Dozdaj je pustila Francijo in Italijo, da sta sami vojevali boje za nadvlado. Odslej pa moramo računati, da se bo Anglija dejansko in morebiti vodilno udeležila urejanja razmer v tem predelu Evrope. Mnogo govori za to tudi osebnost Nj. kralj. Vis. kneza namestnika Pavla, čigar moralna avtoriteta v Angliji je ogromna. Tudi zaroka med angleškim princem Jurijem in grško princezo Marino je silno povečala zanimanje uradne Anglije za razmere na Balkanu.

Vse to so dobri znaki, da se bo nervoznost, ki je nastala po marsejski žaloigri, mirno razvila. Seveda bo treba počakati tudi na končni izid sodne preiskave o ogabnem atentatu, kajti če bo preiskava dognala, da ležijo sile, ki so povzročile marsejsko žaloigro, v inozemstvu, je zelo verjetno, da se bodo pojavile tudi politične zahteve mednarodnega

značaja, ki pa jih bo Anglija v interesu miru z vsemi svojimi silami podpirala. Ena teh političnih zahtev, ki se zdi v Angliji neizbežna, je zahteva po mednarodni prenosni vsega prava, ki tiče inozemcev. Bržkone se bo s tem vprašanjem pečala Zveza narodov, toda najbrž ne še na prihodnjem zasedanju, marveč spomladi.

Italija naj se odreče Madjarski!

Pariz, 24. okt. T.G. Pertinax danes zopet razpravlja v »Echo de Paris« vprašanje sporazuma med Francijo—Italijo—Malo zvezo in posebej še z Jugoslavijo. Pertinax poziva svojo vlado, naj bo skrajno previdna. Ko se je zadnjič pod Boncourji in de Jouvenceli približevala Italiji na osnovi pakta štirih, je zaigrala zavezništvo Poljske. »Vsek nas bo razumel, in Italija v prvi vrsti, če bomo sedaj previdni in ne bomo ponovili prvih napak, ki so nas toliko stali. Ovira, pred katero mora obstati vsako prizadevanje za sporazum med Italijo in Malo zvezo — kar je neobhodni predpogoj za sporazum med Italijo in Francijo — je zveza, ki obstoja med fašističnim režimom in med Madjarsko. Dokler bo Italija te zveze vzdrževala, dokler bo vztrajala pri podpiranju madjarskega revizionizma,

ki je sedaj omadeževan s krvjo, je ne bomo mogli šteti med one sile, ki resno delajo za pomirjenje Evrope, prvič zato, ker bo vedno zadela na nasprotstva onih držav, ki jih ogroža madjarski revizionizem, drugič pa tudi radi tega, ker se bo Madjarska vedno trudila, da bo spretno omahovala med Italijo in Nemčijo, čeravno je jasno, da igra danes popolnoma nemške karte. To je vsebina vsakega problema. Casopisne razlage ga dozdaj niso omenile. A treba ga je podčrtati. Na žalost moramo reči, da na tej točki dozdaj nismo ugotovili kakšnega napredka. Vse drugo je postranskega pomena: Tunizija, Somalija, Abesinija, enakovrednost brodovij, vse to bo lahko poravnano in izravnano. Naj se le razčisti odnos med Italijo in Madjarsko, pa bo takoj postalo vse jasno.«

Göring je prestrašil Italijo

Rim, 24. okt. c. V tukajšnjih krogih, ki so blizu vodstvu italijanske zunanje politike, so vzbudile eilno pozornost izjave, ki jih je podal te dni general Göring berlinskim časnikarjem. V teh svojih izjavah je general Göring silno hvalil Jugoslavijo in njeno gostoljubnost. Posebno ni mogel prehaliti strumnosti jugoslovanske vojske in obzirnosti, s katero je obdala jugoslovanska policija njegovo bivanje v Belgradu.

Italijanski listi, med njimi posebno »Lavoro Fascist«, poudarjajo, da imajo te izjave tudi globok političen pomen. Te izjave naj bi dokazovale,

da hoče Nemčija odslej polagniti posebno važnost na prijateljsko politično in gospodarsko sodelovanje z Jugoslavijo. Vsi listi ponatiskujejo poročilo »Tempo«-vega dopisnika iz Rima, ki poroča svojemu listu, da se je italijanskim vladnim krogom zaradi Göringovih izjav polastila precejšnja nervoznost. Današnja »Rassegna Italiana« objavlja obširen statistično utemeljen članek o gospodarskem prodiranju Nemčije proti vzhodu in na Balkan. Vse to se sedaj povezuje v dokaz, da mora tudi nemška diplomacija imeti pri tem svoje načrte, po katerih dela.

Francoski list o vlogi, ki jo ima

Nj. kr. Vis. knez-namestnik Pavel

Pariz, 24. oktobra. AA. »Journal des Debats« prinaša uvodnik, v katerem piše najprej o marsejski tragediji, ki je globoko zadela vsakega Francoza, nato pa pravi pisec, Francois Gasset:

V tej strašni tragediji nam je v tolažbo poslednja beseda umirajočega kralja: Čuvajte zvezo francosko-jugoslovansko! To sveto poslanstvo bo izpolnjeno, zakaj izvršil ga bo Nj. Vis. knez-namestnik Pavel.

Pisec pravi nato, da je Nj. Vis. kneza-namestnika Pavla osebnost poznal, ko se je šel solal na Angleško. Bil je takrat študent v Oxfordu. Ko je tja prišel, je bil še mlad. Imel je postavlo m'adege pažeta, toda pažeta, ki se marljivo učil. Vse ga je zanimalo: zgodovina, umetnost, filozofija, glasba, gledališče in sport. Prišel je tudi v London, kjer ga je tamkajšnja družba zelo topla sprejela. Tam je bil skupaj z dvema princema, z waleškim princem in svojim bodočim svakom princem Jurijem. Z njima so ga videvali pri vseh prireditvah, naj so že bile umetniške, splošne ali katere druge. Toda duh njegove kulture je bil bližji Franciji, in to nam je dokaz za iskreno prijateljstvo, ki ga nikoli ni zatajil. Kakor njegov tast grški knez Nikolaj, ki je nadarjen slikar in pisatelj, je namestnik Nj. Vis. knez Pavle navdušen pristaš našega slikarstva. Ko je v Belgradu ustanovil muzej modernega slikarstva, je bila prva sekcija oddelka francoskih del, kjer so bili zastopani ne samo priznani umetniki, temveč tudi mladi, katerih nadarjenost je osebno spoznal pri svojih vsakoletnih obiskih v naših slikarskih salonih. Kadar je bilo treba v Jugoslaviji manifestirati za naše gledališče, se je vselej za to zavzel Nj. Vis. knez-namestnik Pavle. Ni ga niti enega dobrega dela, ki je izšlo v Franciji, da ga ne bi Nj. Vis. knez-namestnik Pavle takoj naročil za svojo knjižnico. Knez-namestnik govori naš jezik s takšno popolnostjo, da je nekega večera pri nekem sprejemu, ki je bil prirejen njemu na čast, vprašala neka dama, ki ga ni poznala: Kje imate ve dar onega inozemskega kneza, ki ga nikjer ne vidim?

Ta knez je ne samo književno visoko kultiviran, temveč je tudi velik duh, čigar inteligenca obsega vse probleme. Njegove misli so zmerom konstruktivne. Kadarkoli sem doživel srčco, da sem mogel z njimi govoriti, sem se vselej spomnil enciklopedistov 18. stoletja. Toda nekaj je posebno značilno pri tem mladem človeku: njegova umer-

v svoji lastni skupini. V smislu papeževih socialnih navodil je, da se srednji stanovi zberejo v velike, vse srednje stanovce obsegaajo stanovske organizacije, ki bodo imele naredbeno oblast, ki pa naj ne izključuje niti nadzorstva niti pomoči javne državne oblasti.

Katoličani vseh držav obživajo s tem natančna navodila za svoje udeleževanje pri pripravah za spremembe družabnega reda, ki se nam oznanjajo. Med tem, ko sta najvišji kapitalistični in najnižji delavski stan takorekoč že tehnično pripravljena za stanovsko ureditev družbe, vlada v srednjih stanovih, ki so nositelji reda in živo jamstvo za njegovo neovirano trajanje, še velika anarhija. Malinski zbor poziva katoličane, da se dela tukaj oprimejo. — Ch. Qu.

Kanya na Dunaju

Pariz, 24. okt. AA. Havas poroča z Dunaja, da se je madjarski zunanji minister Kanya snoti ob 22.50 pripeljal v avstrijsko prestolnico. Kanya bo ves današnji dan ostal na Dunaju in bo izkoristil svoje kratko bivanje za sestanek z avstrijskim državnim kanclerjem dr. Schuschniggom in avstrijskim zunanjim ministrom Berger-Waldeneggom, s katerima se doslej še ni sestel.

Schuschnigg ne poide v Rim

Rim, 24. okt. b. Obisk avstrijskega kanclerja dr. Schuschnigga v Rimu, ki je bil napovedan za 3. in 4. november, je odgođen. Avstrijski zvezni kancler dr. Schuschnigg pride v Rim, kakor se trdi, šele v drugi polovici novembra.

Po povratku iz Varšave

Gömbös bo odstopil?

Madjarska vlada smatra, da je položaj države zelo resen

Budimpešta, 24. okt. AA. Takoj po končani seji parlamenta se je vršila seja ministrskega sveta, ki je trajala kasno v noč. Na seji je Gömbös podal poročilo o svojem potovanju na Poljsko in o razgovorih, ki jih je imel s poljskimi državniki. Večji del seje je bil pa posvečen razpravi o položaju, ki je vanj prišla Madjarska zaradi nedavnih velikih dogodkov; v madjarskih političnih krogih smatrajo ta položaj za resen. Sklepi, sprejeti v zvezi s

tem, so tajni in ne bodo razglašeni. V političnih krogih se je večeraj raznesla vest o skorajšnjem odstopu Gömbösove vlade; vzrok za odstop naj bi bil v zvezi s sadnjimi dogodki. Tudi v krogih, ki so blizu vladi, to vest napol potrjujejo, vendar pa dodajajo, da bi Gömbösov odstop imel samo formalen značaj in da bi šlo dejansko samo za rekonstrukcijo kabineta. Po teh informacijah bi Gömbös podal ostavko svoje vlade takoj po vrnitvi iz Rima.

Madjarski ministrski predsednik Gömbös v Varšavi je obšel častno četo, postavljeno njemu v čast

Izsledovanje atentatorjev

Francoska policija

Francoski policiji se je nenavadno hitro posrečilo razkrinkati obširno organizacijo teroristov, ki je umorila našega vladarja v Marseillu. Francozom je treba priznati, da so sli na delo z vso vneto in odločnostjo. Francoska policija bi gotovo ne imela toliko sreče, ako bi ji ne bili sli na roko varnostni organi v drugih državah, predvsem v Švici, Belgiji in tudi na Angleskem; tudi Berlin je storil svojo dolžnost.

Preiskava se je zavlekla, kakor hitro je francoska policija potrkala na vrata italijanskih oblastev in zahtevala izročitev poglavarjev teroristične organizacije dr. Paveliča in Kvaternika. Če primerjamo italijansko zavičanje z odločnostjo in uslužnostjo, ki so jo pokazali varnostni organi drugih držav, moramo priti do zaključka, da ima italijansko zavičanje določen in premišljen namen. Angleska policija je na primer takoj izročila Francozom dr. Andreja Artukoviča, ki ga je aretirala na angleskih tleh, ne da bi Francozi stali zato kako formalno zahtevo. Italijanska oblastva niso francoskemu policiskemu komisarju niti dovolila, da bi sam videl Paveliča in Kvaternika, kaj šele, da bi jih sam zaslišal. Ali ni logično vprašanje, zakaj prav za prav Italija tako štiti g. Paveliča in Kvaternika? Če sta nedolžna, bi jima bila pred francoskim sodiščem ita dana priložnost, da se zagovarjata, in če bi svojo nedolžnost dokazala, bi gotovo bila oproščena prav tako kakor pred italijanskim sodiščem. Italijanske oblasti morajo priznati, da v tem pogledu nekaj ni v redu.

Izročitev - moralna dolžnost

Če gledamo na vprašanje z zgoj pravnega vidika, torej ne samo z moralnega, ki ni povsem določeno vsebovan v pravnih formulah, moramo zadevo preiskati na podlagi mednarodnih dogovorov. Le tako si bomo lahko odgovorili na vprašanje, ali je Italija na podlagi formalnih pogodb s Francijo dolžna izročiti Paveliča in Kvaternika. O njeni moralni dolžnosti, da sledi zgledu vseh drugih držav, ki so brez obotavljanja izročile osumljene zločince, in izroči oba poglavarja francoski oblasti, ne more biti absolutno nikakega dvoma.

Naj ugotovimo najprej, da je bil kralj Aleksander umorjen na francoskih tleh. Pogodba, ki sta jo sklenili Francija in Italija 12. maja 1870, vsebuje pogoje za izročitev obtožencev, kadar gre za politični zločin. Tako določa mrtva črka. Toda pozneje, in sicer leta 1896, sta obe državi sklenili novo pogodbo, ki se nanaša izključno na zločine, zagrešene v Tunisu. V tej pogodbi je rečeno, da se atentati na inozemske vladarje ne smatrajo za politične zločine, da mora torej prizadeta država takšne zločince izročiti, ker se smatra ta zločin za navaden. Tudi pogodba, ki sta jo sklenili Italija in Turčija, vsebuje isto klavzulo glede atentata na inozemske vladarje.

Izročitev - zahteva logike

Če bi se torej rimska vlada postavila striktno na stališče obstoječe pogodbe s Francijo, bi po mnenju francoskega jurista Donnedieu de Vabresa, ki poučuje na pravni fakulteti v Parizu, lahko zavrnila prošnjo za izročitev Paveliča in Kvaternika. Toda na drugi strani je tudi res, da je po l. 1870, ko je bila sklenjena pogodba med Italijo in Francijo, klavzula o atentatu na tuje vladarje prišla po vsem svetu že tako v veljavo, da so jo vse države smatrale za samoumevno. Gotovo je tudi, da je Italiji sami na tem, da se teroristične akcije preprečijo.

To zahteva tudi logika vse njene najnoveše zakonodaje. Tako na primer predvideva italijanski kazenski zakon »associazione a delinquere«. To obliko zločinstva ostale zakonodaje ne poznajo. V smislu te definicije zadostuje, da kdo samo pripada določeni organizaciji, ki je izvršila zločin, da se potem sodi z ostalimi zločinci. Nikakega dvoma ni, da sta bila Pavelič in Kvaternik ne samo člana iste tolpe, ki je organizirala in izvedla atentat v Marseillu, temveč, da sta tej organizaciji stala tudi na čelu. To je zopet nov vzrok, zaradi katerega bi bila Italija dolžna, da izroči oba zločince, ako hoče biti dosledna sama sebi.

Kdo po vsem tem v Italiji odloča, ali naj se dr. Pavelič in Kvaternik izročita francoskim oblastvom? V smislu novega italijanskega kazenskega zakonika, ki je bil izdan l. 1930, prouči prošnjo za izročitev prizivno sodišče. Če bi prizivno sodišče zavrnilo izročitev, mora tudi italijanska vlada izvršiti sklep. Če bi se pa sodišče izreklo za izročitev, ima italijanska vlada pravico ugovora...

Samo »fermo« - ne »arresto«

Omembe vredno je, da Pavelič in Kvaternik nista aretirana v pravem pomenu besede. Italijanska zakonodaja predvideva dve vrsti aretacije, »fermo« in »arresto«. Italijanska policija lahko zapre kakšnega osumljenca, o katerem misli, da ga bo lahko izročila po preiskavi sodišču. V tem primeru gre za »fermo«. Šele, ko sodišče izda odlok o aretaciji, se osumljenca v resnici »aretirata«. V tem primeru gre za »arresto«. Pavelič in Kvaternik sta retirana v smislu prve definicije. Italijanska oblastva stojijo na takšnem, da nista Pavelič in Kvaternik zagrešila nič takega, kar bi opravičevalo, da ju postavijo v pravi preiskovalni zapor. Po njihovem mnenju ne obstoje ne proti Paveliču ne proti Kvaterniku nikaki konkretni dokazi o kakih krivdih, ki bi opravičevala aretacijo. Kvaternik in Pavelič sta bila torej samo nekako administrativno aretirana. V primeru, da bi jih oblastva ne izročila sodišču in da bi se proti njima ne uvedla prava sodna preiskava, jih oblastva v smislu zakonodaje morajo izpustiti v 60 dneh. Lahko pa jih še prihrdi v zaporu, ako bi med tem časom francoska oblastva po diplomatski poti izročila italijanskemu sodišču dokaze, ki opravičujejo njuno aretacijo.

Izročitev Jugoslaviji?

Kaj pa z vprašanjem: Ali bodo Francozi izročili zločince Jugoslaviji? Ali jih bodo sami sodili? Potrebna je najprej ugotovitev, da je bil strahen zločin izvršen na francoskih tleh. Francoski zakon 10. marca 1927 določa, da se zločinci, obtoženi zaradi zločina, izvršenega na francoskem ali v francoskih kolonijah, ne izroče tuji državi. Jugoslavija bi torej ne mogla zahtevati izročitve Pospisila, Rajčica, Kralja in drugih, ki so obtoženi sodeležbe pri marsejskem atentatu. Toda vprašanje ni tako enostavno, vsaj kolikor se nanaša n. pr. na izročitev Pospisila, ki ni samo obtožen sodeležbe atentata v Marseillu, ampak je bil l. 1929 obsojen na smrt, ker je umoril Toneta Schlegla, ravnatelja »Novosti«. G. Donnedieu de Vabres meni, da bi Jugoslavija lahko zahtevala izročitev Pospisila, ako je njegovo dejanje kaznivo v smislu jugoslovanskega in francoskega zakonika obnem. Poleg tega bi bilo treba ugotoviti, da ne gre za zločin političnega značaja. Če omenjeni zakon namreč določa, da se izročitev ne izvrši, ko gre za zločin političnega značaja, ali pa, ko je iz okoliščin razvidno, da se izročitev zahteva s političnim namenom.

Ako bi se francoska oblastva odločila za izročitev, potem bi to po mnenju g. de Vabresa lahko storila šele potem, ko bi jih sodilo francosko sodišče in ko bi zločinci prestali kazni, določeno v francoski obsodbi. Poleg tega določa zakon od 10. marca 1927, da Francija izroči obtožence inozemskemu sodišču, toda pod pogojem, da jih to vrne po izrečni razsodbi.

Morilec revolver iz Trsta

Pariz, 24. okt. Francoska policija je prišla na dan s pravo senzacijo. Dolgo časa ni bilo mogoče ugotoviti, odkod je atentator prinesel strašno orožje, s katerim je ubil kralja Aleksandra. To je revolver, ki je dolg 40 cm in ki tehta 1360 g. Znano je tudi, da je to nekaka strojna puška. Revolver ima dva petelina, tako, da atentator lahko odda posamezne strelce, ali pa takoj drugega za drugim, kakor bi streljal s strojico. Preiskava je dognala, da je orožje delo nemške tvrdke Mauser in Walter. Policija se je takoj obrnila na nemška oblastva, ki so polizvedovala pri tej tvrdki. Tvrdka je ugotovila, da je omenjeni revolver prodala znani tržaški trdki Angelini in Bernandon. Morilno orožje je torej prišlo iz Trsta. Ta ugotovitev je silne važnosti. Senzacija prav za prav to ni, ker je bilo prav o tej tvrdki že dolgo znano, da dobavljajo orožje za razne podobne namene. Tako so bili liški vstajni oboroženi z orožjem, ki ga je dobavljala prav ta tvrdka v Trstu. Zdaj gre še za to, komu je tržaška tvrdka prodala orožje in kdo ga je izročil morilecu Georgijevu.

Preiskava po vsej Evropi

Pariz, 24. okt. c. Preiskava o atentatorjih v Marseillu se vodi silno pospešeno. Danes se pripelje semkaj izjave Kvaternika in Paveliča turinški policiji. Pariška policija je takoj lahko ugotovila, da se Kvaternikove izjave ne krijejo z izpovedmi aretiranih zločincev. Predvsem pa ni uspelo Kvaterniku, da bi dokazal, da se koncem septembra, oziroma v začetku oktobra ni mudil v Franciji.

Paveličeve izjave so sicer še dovolj jasne, vendar pa ne morejo držati njegove izjave, ko trdi, da z atentatom v Marseillu sploh nima nobene zveze. Saj je vendar sam objavil v svojem emigrantskem časopisu dne 16. aprila 1934 članek, v katerem grozi s smrtjo kralju Aleksandru. Obetojajo tudi pismena navodila atentatorjem, za katera pa Pavelič ni mogel dokazati, da ne potekajo od njega.

Iz Budimpešte so tudi prišle vesti, da so madjarske oblasti aretirale nekega osumljenca, ki ga zasleduje jugoslovanska in francoska policija. Ne ve se pa še, če je aretiranec Perčec, ali pa njegov namestnik, ki ga je zastopal, ko je bil Perčec bolan.

Iz Bukarešte so tudi prišle vesti, da je romunska policija danes aretirala tri sumljive ljudi. Eden je Francoz, drugi Bolgar, tretji pa je neki član Paveličeve teroristične organizacije.

Tudi v Londonu se vodi preiskava z vso vztrajnostjo. Sedaj detektivni Scotland Yard iščejo sledove za Artukovičem, ki je bil pred dnevi aretiran v Diepu. Dosedaj je ugotovljeno, da se je Artukovič mudil v Londonu od 15. septembra do prvih dni oktobra. V Londonu je ustanovljal neko banko, ki bi financirala vstaje in njihovo delo. Pariška policija je sedaj poslala detektivom Scotland Yarda nekatera navodila, da bi bilo tako mogoče najti žensko, s katero je Artukovič bival v Londonu.

Izzivanja, ki so marsejski atentat javno napovedala

Pariz, 24. oktobra. m. Pariški list »Excelsior« objavlja zelo zanimiva odkritja v zvezi z udeleženci marsejskega atentata. Posebno zanimivi in važni so podatki, ki jih je ta list zbral o dr. Stefanu Periču, ki je bil pred kratkim aretiran v Liègeu v Belgiji. Ta list objavlja dokumente iz Berlina, iz katerih je razvidno, da je dr. Stefan Perič pripadal l. 1922-23 oni tajni nemški teroristični organizaciji, ki je svoječasno izvršila celo vrsto drznih atentatov v Nemčiji. Dr. Perič je n. pr. sodeloval tudi pri atentatu na bivšega nemškega ministra Rathenaua. Po atentatu na Rathenaua je nemška vlada ukrenila najstrožje ukrepe proti terorizmu v Nemčiji in aretirala atentatorja in njegove pomočnike, druge pa izgnala iz Nemčije. Dr. Periču se je posrečilo pobegniti v Gdansk, kjer je nato živel dalje časa. Nemška policija je tedaj v stanovanju dr. Periča v Berlinu zaplenila kar majhen arzenal. Našla je pri njem velike količine revolverjev, bomb in municije.

Isti list v svojih nadaljnjih odkritjih objavlja tudi razne podrobnosti o zločinskem delovanju marsejskih atentatorjev in njihovega voditelja pred marsejskim atentatom ter navaja: V Berlinu je še v septembru letos izhajal list »Nezavisnost«, katerega je financiral dr. Pavelič in po katerega intencijah se pišejo vsi važnejši članki. Ta list je nesramno napadal Jugoslavijo in blati čast mnogih uglednih osebnosti. Tako je 16. avgusta 1934 v tem listu izšel članek, ki ga je po vsej priliki napisal sam dr. Pavelič in v katerem se na najdrznejši način preti Jugoslaviji. V isti številki je na drugem mestu objavljeno z debelimi črkami naslednje:

»Mi za sedaj še ne vemo, kdaj in na katerem mestu bodo eksplodirale naše bombe, toda te bombe bodo eksplodirale in naznanile naše nastope. Vstaji ne bodo kolebali. Kralj Aleksander je bil že opomnjen in on lahko resno računata, da bomo mi svoje pretnje uresničili. Potrebno je samo, da naš voditelj Pavelič da znak in mi bomo stopili v akcijo.«

V začetku septembra letos je ta listič objavil prav tako z debelimi črkami tudi sporočilo, s katerim se kralj Aleksander in vsa jugoslovanska vlada obsoja na smrt. Urednik lista je temu poročilu dodal tudi besede, s katerimi naproša dr. Paveliča, naj izda čimprej signal za atentate. Po tako drznem in izzivalnem pisanju »Nezavisnosti« so nemške oblasti prepovedale nadalje izhajanje tega lističa, teroristi pa, ki so se zbirali okoli njega, so pobegnili iz Berlina. Berlinska policija je takoj uvedla strogo preiskavo in ugotovila, da so vsi člani uredništva »Nezavisnosti« in ostali teroristi stanovali v eni hiši v Berlinu. Potrdilo za plačano najemnino v tej hiši pa se glasi na ime dr. Paveliča.

Ponarejevalci potnih listov

Varšava, 24. okt. TG. Varšavska policija je odkrila tajno organizacijo ponarejevalcev potnih listov. Ponarejevalci so predvsem delovali na Poljskem in v državah, ki ležijo na progah Poljske—Hamburga in Poljske—Trsta. Policija je aretirala danes že šteto oseb. Vodja ponarejevalne tolpe Dyfman je dobil živčni napad in je nočjo umrl. Preiskava traja dalje.

Interpelacija v Marseillu

Pariz, 24. okt. c. Pariški poslanec Domange je poslal pismo predsedniku vlade Doumergueu, v katerem mu sporoča, da ga bo ob začetku zasedanja parlamenta interpeliral o okolnostih atentata v Marseillu.

Boi nemških pretestantov

„S policijsko silo nas hočete razgnati!“

Berlin, 24. okt. TG. Po pouličnih izgrelih, ki jih je v Monakovem povzročila nemška policija, ki je nasilno razganjala »protestantske razkolnike« predstnika Kocha (o tem je »Slovenec« že poročal) se je tukaj zbral zbor pravoverne nemške protestantske cerkve, ki je sprejel in po vsej državi razglasil sledeči proglas:

»S policijsko silo je državna cerkvena oblast razgnala kurheško, württembergško in bavarsko cerkveno vodstvo. S tem je notranji razkol protestantske cerkve, ki traja že od poletja 1933, dosegel svoj višek. To nas je napotilo, da slovesno izjavimo sledeče: Odklanjamo državno cerkveno vodstvo. Za nas ta oblast ne obstoja več. Mi sklicujemo za vodstvo prave protestantske cerkve veliko vsenemško zborovanje »brat-

skega sveta«, ki naj izvoli iz svoje srede novo vodstvo, ki edino bo za nas merodajno.«

Predsednik Koch je izdal nadalje nalog, da naj porabijo pastori zasebne hiše za molitnice, če bi jih državna cerkvena oblast zopet s policijsko silo razgnala, da bi se posluževali svojih lastnih cerkva, in da naj se povsod ustanovijo posebni fond, ki bodo zbirali prispevke za vzdrževanje pastorejv in za cerkvene potrebščine.

Berlin, 24. okt. b. Nemški državni predsednik Hitler bo sprejel jutri v posebno avdienco državnega škofa Müllerja in vse deželne škofe. To se smatra kot demonstracija proti cerkveni opoziciji in kot povdarek, da državni predsednik in vlada stojita za državno cerkvijo.

Preosnova francoske ustave

Kakšno stališče zavzame svobodomiselna radikalna stranka

Pariz, 24. okt. c. Jutri se začne kongres radikalno-socialistične stranke v Nanteu. Danes se je v Parizu sestalo predsedstvo te stranke, ki je sedaj poslednjič razpravljalo, kako bo tekla razprava o Doumergueovem načrtu reforme francoske ustave. Kolikor se da dosedaj ugotoviti, je prav gotovo, da radikalno-socialistična stranka iz vprašanja reforme francoske ustave ne bo delala težav načelne narave. Stranka se čuti še toliko slabotna zaradi škandalov, ki so zadeli najbolj njene voditelje, da nikakor ni sposobna zavzeti kakršnokoli samostojno stališče, ki bi bilo nasprotno Doumergueu in njegovi politiki.

Glavno poročilo o notranjem političnem položaju bo podal bivši finančni minister Georges Bonnet. Izjavil se bo za nadaljevanje celotne vladne koalicije, ki ji načeljuje Doumergue. Takoj nato se bo začela debata o reformi ustave, ki jo bo

otvoril z izčrpnim referatom poslanec Cornut. Ta bo sicer priznal potrebo, da se sestane narodno predstavništvo v Versaillesu, vendar pa se bo odločno izjavil proti pravici, ki bi jo imel predsednik vlade, da bi razpustil parlament. Stranka se bo tudi izjavila proti takozvanemu statutu državnega uradništva, ki je bil sprejet v Doumergueov načrt posebno zaradi tega, ker se je državno uradništvo v zadnjih letih tako zelo izpostavljalo. Radikalno-socialistična stranka je mnenja, da bi bil ta statut proti načelom republikanske svobode. Pač pa priznava stranka pravico širokih pooblastil, ki naj pripadejo predsedniku vlade z ozirom na izvajanje proračuna in državne finančne politike.

Chautemps je poročal na današnji seji predsedstva, da se je danes sestel z državnim ministrom Herriotom, ki mu pa ni mara nič povedati o svojem stališču glede reforme francoske ustave.

Zakon o strankah na Češkoslovaškem

Praga, 24. okt. b. Vlada je sklenila predložiti parlamentu zakon o strankah, po katerem bo vlada lahko ustavila delovanje političnih strank in jih po potrebi tudi razpustila. Stranke bodo registrirane in bodo le kot take lahko sodelovale pri volitvah. Predpogoj za registracijo kakšne stranke je priznanje češkoslovaške države in republikanske državne oblike. Po tem zakonskem predlogu komunisti ne bodo mogli sodelovati pri bodočih volitvah, ker so proti demokratični državi ureditvi, njih nesodelovanje pri volitvah pa bo povečalo

socialistično stranko, veld česar bo potrebno, da se najde nekak izhod. — Z drugim zakonom se bo izvršila volivna reforma na ta način, da bo odrejen državni kvorum, to se pravi, da nobena stranka ne bo mogla biti zastopana v parlamentu in senatu, če ne doseže z zakonom določenega števila glasov. Zaradi tega so se med skrajnim desnničarskimi strankami že pričela pogajanja za ustanovitev skupnega bloka, ki bi enotno nastopal pri prihodnjih volitvah.

Osebnosti

Split, 24. okt. b. Jerko Bonačič je prejel snoči dekret albanske vlade, da je postavljen za albanskega konzula.

Belgrad, 24. okt. m. Postavljeni so: za zveznični pri okrajnem sodišču v Brezicah Ana Poček, za slugo pri okr. sodišču v Črnopolju Karl Samec, pri okr. sodišču v Vel. Lašah Josip Zadnik, za dnevnikaarje pri okr. sodišču v Ljubljani Ema Šemrov in pri okr. sodišču v Murski Soboti Ernest Bolka. Na okr. sodišču v Gornjem Milanovcu je prestavljen iz Mostarja za starešino III. skupine, 2. stopnje Franjo Jakopič.

Premeščeni so: v glavno carinarnico v Zagreb carinski kontrolor VII. skupine Franjo Urbas iz Subotice, Radovan Vučetič iz Dravograda ter Miloš Vojvodić in Aleksander Burmazović iz

Ljubljane, v glavno carinarnico v Ljubljano carinski kontrolor VII. skupine Urh Steindl iz Gjevgelije in Avgust Bernot iz Zagreba, v glavno carinarnico v Maribor carinski kontrolor VII. skupine Čedomir Milevšnič iz Zagreba, Ivan Koren iz Dubrovnika in Drago Bančić iz Ljubljane, v glavno carinarnico v Novi Sad Vukošin Radulović iz Maribora, v carinarnico I. razreda v Biograd na moru Dragotin Kramar, carinski kontrolor VII. skupine, iz Sibenika, v carinarnico I. razreda v Dravograd Derviš Kahvečič iz Maribora, v carinarnico I. razreda v Gjevgeliji Josip Bizjak iz Zagreba, v carinarnico I. razreda na Krk za upravnika carinarnice Franjo Pekar iz Zagreba.

Dunajska vremenska napoved: Mirno jesensko vreme. Lahno oblačno, v višinah jasno.

Po rdeči revoluciji v Španiji

Grozodejstva marksistov

Kakor poroča španska vlada in časopisje, se je redni vojski posrečilo udušiti krvavo revolucijo, ki so jo pod vodstvom znanega revolucionarnega markista Larga Caballera dvignili komunisti in pa socialistični sindikalisti. Kakor znano, so španski marksisti pri zadnjih svobodnih državnoborskih volitvah strahovito propadli. Katoliško špansko ljudstvo je bilo sito socialističnega terorizma in njihovih socialnih obljub, od katerih marksisti kljub neomejeni oblasti, ki so jo imeli v državi, niso nikdar prišli k dejanskim socialnim reformam, ampak je bila njihova edina skrb preganjanje vere in požiganje cerkva ter samostanov. Zato so iz volitev odnesli komaj nekaj razbitih svoje preje tako mogočne stranke. Z danim položajem pa se marksisti nikakor ne morejo sprijazniti. Marksisti, ki imajo taktiko, da se povsod, kjer niso na oblasti, proglašajo kot največji borci za državljanske svobode in ljudsko demokracijo, v Španiji nikakor nečesto spoštovati ljudske volje, ki se je pri svobodnih volitvah v tako ogromni večini izreklo proti njim. Nasprotno: od svojega velikega poraza dalje neprestano poskušajo revolucijo za revolucijo in nasilen prevrat, in sicer s pomočjo denarja, ki ga jim bogato pošilja sovjetska komunistična internacionala. Dan za dnem beremo o atentatih in umorih, ki jih povzročajo sovjetski plačanci, ki bi hoteli uvesti krvavo diktaturo nad veliko večino španskega ljudstva.

»Delavska Politika«, glasilo naših obmejnih komun-markistov, je sedaj z veliko vneto vzela v zaščito te plačane atentatorje in upornike v Španiji, in vso stvar po svojem 80 let starem receptu skuša prikazati kot borbo med proletarijatom in — klerikalizmom, ali še bolje: med črno klerikalno reakcijo, inkvizicijo, suženjstvom in pogumnimi borci za republiko in človečansko bratstvo. »Delavska Politika« pri tem zelo debelo špekulira na nepoučenosti svojega čitatelstva, o katerem predpostavlja, da sploh ničesar ne vedo o razmerah v Španiji in ničesar drugega ne čitajo, razen kar jim servira mariborski marksistični listič. V resnici pa delavstvo, ki zasleduje politično gibanje izven naše države, prav dobro ve (mnogo bolje kot v uredništvu »D. P.«), da se v Španiji borba ne vrši za in proti republiki, ker so vse odločujoče španske stranke republikanske, tudi GIL Roblesova katoliška skupina, temveč da gre boj zakonite oblasti proti revolucionarnim marksističnim in anarhistom, ki bi s svojimi oboroženimi tolpami hotele ustrahovati večino naroda in ga podjarmiti pod svoj terorizem.

Se posebej pa si je »D. P.« gladko izmislila, da gre v Španiji za borbo proletarijata. Delavno ljudstvo, ki mora samo mnogo trpeti v življenju, ni nikdar in nikjer krvočno in sponstuje življenje in delo slehernega človeka. Čisto drugih ciljev in drugega mišljenja pa so razni od Moskve plačani agenti, katerim niso dovolj potoki krvi nedolžnih ljudi, ki so jih prelili v Rusiji in skušajo še po drugih državah vprijeti enake pokole. Isto so storili tudi v Španiji. »El Debate« poroča, da je v Asturiji v času, ko so jo imeli zasedeno uporniki, bilo masakriranih na stotine popolnoma nedolžnih in neoboroženih ljudi, od teh je bilo umorjenih samo v enem kraju, v Sami 110. Isti list poroča naravnost o strašnih grozodejstvih, ki so jih uganjali anarhisti zlasti nad duhovniki, redovniki in redovnicami. P. José Villanueva, ravnatelj katoliškega semenišča, je bil mučen na grozen način: polili so njegovo obleko s petrolejem in živoga sežgali. Nekega drugega duhovnika so slekli, ga v neki mesnici natakili na železen kavelj, ki mu je predrl grlo, k nogam pa so mu dali napis: Svinjsko meso napredaj! Tretjega duhovnika so razsekali na kose in ga v isti mesnici izpostavili kot meso na prodaj. Prav tako so anarhisti z dinamitom pogrnali v zrak dva dekliška zavoda. V neki drugi vasi so revolucionarji prisilili duhovnika, da molji pogrebne molitve nad jamo, v katero so zmetali več ubitih gardistov. Še preden so molitve bile končane, se je duhovnik sam zgrudil v jamo, ubit od dveh strelcev...

Vsa ta grozodejstva razodevajo sadizem, da se nezaslišani in ki ga, mislimo, tudi mariborska »Delavska Politika« ne bo istovetila s kako borbo proletarijata za svoje delavske pravice. Pač pa so dokaz za nekaj čisto drugega: kakor povsod na svetu, tako gre tudi voditeljem španskih marksistov ne toliko za delavske interese, kakor v prvi vrsti za borbo proti veri in Cerkvi, ki jo z njenim idealističnim svetovnim nazorom smatrajo za glavno oviro, da človek ne postane topa, izmehanizirana in izmaterijalizirana žival in s tem voljno orodje v rokah marksističnih diktatorjev.

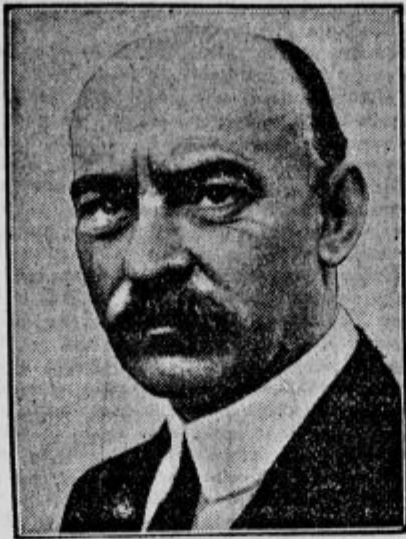
Pariz, 24. okt. AA. Iz Madrida poročajo, da se položaj v Asturiji popravlja. V Oviedu so vojaške oblasti dovolile prebivalstvu, da sme ostati na ulicah do 22. ure. Glavno središče vstaje je bilo v Mijeresu, kjer se je upornikom posrečilo organizirati pravo tovarno za izdelovanje bomb. Ko so vstajo udušili, je bilo posebno veliko žrtv zaradi bombardiranja iz vojaških letal.

Novi ministri Uzunovičeve vlade

General Peter Živković

Dr. Voja Marinković

Dr. Milan Srškić

V novo Uzunovičevu vladu so, kakor smo poročali že v drugi izdaji torkove številke, vstopili trije bivši ministrski predstavniki in sicer general Peter Živković, dr. Voja Marinković in dr. Milan Srškić.

V tej vladi so ostali vsi ministri prejšnje vlade razen vojnega ministra generala Milovanovića, na čigar mesto je stopil general Živković. Člani sedanjice vlade so torej sledeči: Nikola Uzunovič, predsednik, general Peter Živković, minister za vojno in mornarico, dr. Voja Marinković, min. brez portfelja, dr. Milan Srškić, min. brez portfelja, dr. Kolji Dragotin, min. za kmetijstvo, Boža Maksimović, min. pravde, Grga Angjelinović, min. za fizično vzgojo naroda, Jurij Demetrovič, min. za trgovino in industrijo, dr. Milorad Gjorgjevič, min. za finance, dr. Stjepan Srkulj, min. za javne zgradbe, Bogoljub Jevtič, min. za zunanje zadeve, Živojin Lazič, min. za notranje zadeve, dr. Franc Novak, min. za soc. politiko in narodno zdravje, dr. Milan Ulmanek, min. za gozdozvedstvo in rudnike, Ognjen Kuzmanović, min. za promet, Ilija Šumenković, minister za prosveto.

Letina v Slovenski Krajini

Izredna vročina, ki je vladala skoraj ves september, je povzročila, da so dozoreli in so pospravljani skoraj vsi poljski pridelki, tako, da lahko dobimo že splošen pregled čez vso letino celega leta v ravniškem delu Slovenske krajine, to je na Ravenskem in Dolinskem; Goriško skoraj itak ne pride v poštev, ker je pasivno.

Vreme v tekočem letu je bilo zelo različno od zadnjih let in z njim vred seveda letina, ki je v prvi vrsti odvisna od vremena. Snega ni bilo veliko in ko je ta skopnel, ni zemlja dobila skoraj vso pomlad nobene vlage. Spomladanskega deževja torej sploh ni bilo, kar je imelo neizogibne posledice. Ozimine, ki so bile že itak poškodovane od zime in mišje nadlege, so rasle in zorele v suši, ter dosegle komaj polovico normalne letine. Priderek je bil tako slab, da ne bo zadoščal niti za seme in prehrano do prihodnje žetve, da o prodaji niti ne govorimo. Sreča je še, da je mnogim kmetom preostalo precej lanske slame, da bo vsaj nastelje dovolj. Sorazmerno so dale ozimine komaj polovico lanskega pridelka; pšenica n. pr. 3 do 4 cente na oral srednje dobre zemlje! Nič boljše ni bilo s senom; raslo je v suši in ko je prišlo prvo deževje, sredi maja, je bilo že zrelo ter godno za košnjo, torej se ni izplačalo čakati; tako da so začeli kositi že v drugi polovici maja, dočim je v navadi »Vidov« košnja.

Takoj po prvem deževju se je pa obrnilo na bolje. V večjih in manjših presledkih je deževalo do septembra, vedno toliko, da ni bilo občutnejše suše, dežja pa nič preveč. Vse jarine, oziroma okopavine, ki začnejo pozneje rasti, so več ali manj

uspele. Krompir in koruzo so nasadili radi zgodnje vročine preje kot navadno, tako, da tu in tam koruza ni vsklila, pa ko je bila za kop, je prišel dež in se je dobro razvijala. Koruza je obrodila boljše kot lani, krompir pa le za malenkost; bil je sicer zelo debel, pa bilo je malo gomoljev v eni gomili. Ponekod so ga miši precej ogolodale.

Takoj, ko smo pospravili seno, je bujno rasla otava in po nižjih, vlažnih krajih so jo že čez mesec dni kosili in ponekod še dvakrat. Torej je otava bila obilnejša kakor zadnja leta, ko je skoraj nič ni bilo.

Ker je bila žetev zgodnja, so sejali kmetje tudi proso in ajdo zgodaj. Posebno ajda se je izredno bujno razvila, saj je bila ponekod večja kot pšenica, toda velika vročina ji ni ugajala; cvetela je ves čas do jeseni, zruba pa ima zelo malo. Kar je bilo poznejše, je sicer manjša, pa bolj rodna. S prosom je pa bilo narobe. Zgodnje je bilo rodno, poznejše, takozvano »strniščno«, ker se seje za ržjo, pa je bilo slabše.

Najbolj je obrodil letos fižol in buče. Fižol je važno živilo za ljudi in živino in bo zelo prav prišel, buče pa zaradi olja, ki ga pridelujejo iz bučnih semen, ki ga splošno in največ rabijo.

Iz tega vidimo, da so žita obrodila precej slabše, jesenski pridelki pa normalno. Slab pridelek sena je nadomestila otava.

Značilno pa je, da je letos vse dozorelo skoraj mesec prej kot lani. Vzrok je pač zgodnja pomlad in velika vročina, zato napovedujejo stari ljudje zgodnjo in hudo zimo.

za poplave, za zvonove. Za zvonove je dal velike vsote neke v mestu, ampak tudi v Starem trgu in na Gradu, kjer je bil boter zvonovom. Mnogo dobrot je izkazal svojim delavcem in njihovim družinam. Koliko je pa dal, da ni nihče vedel razen Njega, ki vse poplača!

Ginljiva je bila pokojnikova ljubezen do Matere božje. Zadnje poletje je postavil v svojem gozdiču nad tovarno lepo gozdno kapelico Mariji Pomladnici. Svoje delo je postavil v varstvo sv. Frančiška Saleškega in sv. Janeza Boska. Tem je tudi v novi kapelici postavil male kipe in se jim hodil priporočat večkrat na dan.

Ko stojimo ob grobu tako dobrega vzor-moža, moramo Boga prositi za njegov dušni blagor. Naj mu nebeski Plačnik plača vse dobro, izkazano cerkvam in ubožcem, posebno še delavcem. Težko prizadeti družini naše globoko sožalje! Bog daj dosti takih mož!

Češkoslovaški državni praznik

Podpisana Jugoslovansko-češkoslovaška liga v Ljubljani si dovoljuje svojem članstvu in vseh jugoslovanskih javnosti sporočiti, da je v sporazumu z upravo Narodnega gledališča sklenila, da letos na dan proslave češkoslovaškega narodnega in državnega praznika dne 28. okt. t. l. ne priredi javne proslave v gledališču vsled globoke žalosti radi mučeniške smrti blagopokojnega viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja.

Obenem izraža podpisana JCL svojo toplo željo in trdno prepričanje, da se bo kot vsako leto, posebno tudi letos vsa naša jugoslovanska javnost v bratski ljubezni in zvestobi spominjala tega največjega narodnega in državnega praznika bratske republike češkoslovaške in bratskega češkoslovaškega naroda, ki je v teh turobnih dneh spontano in bratsko z nami sočustvoval.

Končno javlja JCL, da bo v proslavo tega praznika predsednik JCL v Ljubljani g. dr. Egon Starč govoril o temi »Viteški kralj Aleksander I. Zedinitelj in slovanstvo« dne 27. okt. t. l. ob 19.40 zvečer v ljubljanskem radiju, na kar posebno opozarjamo. — Jugoslov.-češkoslovaška liga v Ljubljani.

— Pri odteljenosti vzbujajo redna zdravilna uporaba naravne »Frana Joselove« grenčice jako delovanje črevesa in dela telo vitko.

Ali Vam je znana NIVEA šola za telesno vzgojo?

Biti lena, biti vitka in ravna korakati veselo in razpoloženo, z lahkimi koraki, sveže in elastično — to je želja nas vseh. Tu vam pomore Nivea-šola za vzgojo telesa: 12 dobro premišljenih vežb, ki jih lahko vsakdo izvede. Te poživljajo telo, ustvarjajo veselje do življenja in radosten telesni občutek. — Ta prospekt lahko dobite v lekarnah, drogerijah in parfumerijah ali pri izdruki: JUGOSL. P. BEIERSDORF & Co. d. s. o. j., Maribor — Gregorčičeva ulica štev. 24.

Lepa in vitka NIVEA-šola za telesno vzgojo.

Beda šolskih otrok v Ljubljani

Ljubljana, 24. okt.

Razne socialne akcije in pomoči, ki so včasih marljivo delovale v Ljubljani in mogle sem in tja pokazati tudi na vidne uspehe, se zdi, da so kar nekako ponehale in da so marljivi odborniki in odbornice opešali v svojem delu. Sedaj, tik pred začetkom zime, moremo ugotoviti le dve izjemi, katerim socialna pomoč ni zgolj moda in trenutno opravilo, temveč dolžnost in pa radevoljno prevzeto breme. Prvič moramo izreči mestni občini čast, da svojih socialnih postavk v proračunu za to ni znižala, da bi bilo želeli, da bi jih celo povišala, ker raste potreba od dne do dne, drugič pa moramo priznati krščanskim dobrotelnim organizacijam, zlasti Vincencijevi in Elizabetni družbi, da delujejo z isto vnemo, kakor prej, da si seveda ne razpolagajo z obilnimi sredstvi.

Lani, še bolj pa predlanskim je na pr. Rdeči križ napravil veliko nabiralno akcijo za obleko revnim ljubljanskim prebivalcem. Lanska in predlanska akcija sta povsem dobro uspeli, zakaj je letos ni bilo, je težko reči. Prebivalstvo bi nedvomno še vedno kaj

prispevalo za reveže, toda letos Rdeči križ ni napravil te akcije. Prizadeti bodo najbolj revni, od katerih so mnogi računali, da dobe tudi letos za zimo najbolj potrebno obleko ali vsaj obutev.

V veliki bedi pa so še posebno šolski otroci. Prejšnja leta je na pr. šolska poliklinika dajala revnim šolskim otrokom v zimskih mesecih mlečni zajtrk. Letos te podpore ne bo, ker zmore šolska poliklinika le nekaj skromnih prihrankov iz lanskega leta in tako prejema sedaj ena šola, namreč mošćanska, po 30 litrov mleka dnevno, kar bo trajalo 4 mesece. Najbolj revnim otrokom po drugih šolah je mestna občina sicer kupila šolske knjige in celo nekaj obleke, izostale pa so vse druge podpore, zlasti pa mleko, ki je tako zelo potrebno mladini. Umevno je, da so poleg starejših revežev letošnjo zimo najbolj razočarani otroci. Mleko za zajtrk, kos toplega perila, kakšna druga majhna podpora, to res ni luksuz in javnost bi že morala poskrbeti vsaj toliko, da dobi revna mladina tisto, česar najbolj potrebuje. Ako je to zmogla v času najhujše krize, bo zmogla tudi sedaj, ko pravijo, da se splošna konjunktura boljše...

Nova cesta iz Mokronoga na kolodvor

Mokronog, oktobra.

Dolgo časa so govorili in premišljevali, ali bi ovinek pri Jurčuku zavržali ali ne. Še pred vojsko so merili, ostalo je pa pri tem. Sedaj se pa stvar uresničuje. Ovinek pri Jurčuku je zelo hud, saj naenkrat zavije, ker potok ne da prostora. Za navadne vozove je bilo sitno, še bolj za avtomobile, vozovi z dolgim lešom pa skoro niso mogli pasirati. No, sedaj bo pot šla drugje. Pod Martinjo vasio se novoumerjena cesta loči od stare. Dosedaj so izdelali dva železobetonska mosta; eden je pri Gregorčiču in bo dal odtok stari Mirni, drugi je pod vasio. Stara Mirna pri Gregorčiču je bila z avta s ceste, le skozi majhno cev pod cesto je odtekala voda, kar je bilo nezadostno. Sedaj bo lep most dal dosti prostora narasli stari Mirni. Vsa nova projektirana cesta bo dolga okoli 310 metrov. Cesta bo šla po zelo močvirni zemlji, kjer se ob deževju zbere celo jezero. Tja pridere vsa voda iz Pugleda, izpod trebelških vrhov, iz Ribjeka in Slepčeka, tako, da je kaj kmalu pri Jurčuku jezero. Stari most pri Jurčuku ne more požirati sproti vse vode, ki zastaja, narašča, udari čez cesto in pretrga vsako zvezo s kolodvorom. Od začetka, ko je voda še majhna, že prebredoje konji z vozovi, ko pa voda naraste, je vsak promet smrtno nevaren. Je sicer slab čoln, s katerim za bele dinarčke prepepljavajo dečki popolnike, pa tudi ni varno, masekateri se je že vrnili, ko je videl staro škaflo na vodi. Da, celo v cizah, enokolnicah, so podjelni dečki prevažali ljudi, bilo je veliko smeha.

Za cesto bo treba napraviti nasip, ki bo skoro pol metra višji od stare ceste. Treba bo napeljati okoli 4000 kubnih metrov materiala. Kje ga bodo vzeli, še sami ne vedo. Eni pravijo, da ga bodo skopali v vasi eamj in po tratinicah v dolino spuščali polne vagončke, drugi pa pravijo, da se bo v bližini posestnika Kralja kopalo. Naj bo že, kakor hoče, le to si usojamo pripomniti, naj se denejo v nasip vsaj na štirih mestih velike cementne cevi, kajti katere bo odtekala voda, sicer bo izpodkopala še novo cesto. Toplo pozdravljamo to delo, saj bo koristno voznikom, koristno pa tudi brezposelnim.

Močtova sta že izgotovljena, kdaj začno z nasipom, ni znano, ker mora priti najprej denar, potem bodo pa zapeli krampi, zahreščale lopate, slišalo se bo hi in hot, potem vas pa povabimo vse v Mokronog, da pogledate delo, odobrite in če bo preveč suho, malo zalijete.

Krvav incident na velesanju

Ljubljana, 24. okt.

Kronika je letos prvič zapisala z velesanjma, da je bil tam hujši tepež, ko bi mizarški mojster Andolšek iz Ribnice kmalu postal žrtev. S. o. s. g. Ivan Kralj je danes kot predsednik malega senata vodil obravnavo, katere predmet je bil krvavi incident na velesanjskem prostoru velesanja, ko so se 5. septembra po noči stekli mnogi plesalci. Zaradi težke telesne poškodbe se je danes zagovarjal 28-letni lastnik vrtiljaka, poprej natakral Janez Križaj. Obdolžen je bil, da je v tepežnem vrvežu z nožem sunil Lojzeta Andolška v prsa ter je bila rana smrtno nevarna. Predsednik: »Križaj, povejte, če se čutite krivega! Obtoženec odločno: »Ne morem biti kriv. Ga nisem z nožem. To, kar priče govorijo, je nemogoče in laž. Komaj sem od njega prišel, pa so ga drugi tepli. Neumnost sem storil, ko sem šel zraven. Zenske so vpile: »Ubili so ga!« Predsednik: »Neumno je bilo, ko ste k njemu skočili. Ste mu sploh kaj storili?« Obtoženec: »Ne rečem, da ga nisem udaril, z nožem pa ne.« Predsednik: »Priča Marolt pravi, da ste ga sunili z nožem. Zakaj ste ga?« Obtoženec: »Sploh nisem imel nič od tega. Z njim nisem nič imel.« Predsednik: »Hoteli ste pač pomagati! Če enega več ljudi tepe, pridejo še drugi, češ: Nič se mi ne more zgoditi, ga bom pa še jaz.«

Priča Marolt, Andolškov tovariš, je vztrajal pri tem, da je obtoženec edini sunil Andolška z nožem v prsa. Bila sta sama in Andolšek je zaklical po sunku: »Jezas! Kri!« Zgrudil se je na tla. »Obtoženec je zanimal in pripomnil, da ni imel na sebi pumpare, kakor pravi priča. Imel pa je sviter, ki ga priča spozna. Stražnik Grdelj Lojze je potrdil, da je imel obtoženec okrvavljeno desno roko. Natančno je na stražnici pogledal, če ima na dlani kako rano. Je ni imel. Skril se je v stran in si brisal roke. Upiral se je aretaciji.

Razprava je bila preložena, ker je treba zaslišati še nekatere priče, med njimi poškodovanca Lojzeta Andolška.

V spomin Franu Pototschnigu

Slovenjgradec, 24. oktobra.

Danes smo položili k večnemu počitku v rodniško grobnico na mestnem pokopališču g. Franca Pototschniga, tovarnarja iz Slovenjgradca. Pokojnik je bil veletovarnar za usnje in posestnik. Izdelki njegove tovarne za usnje so bili cenjeni daleč, tudi v inozemstvu. Za časa velikega požara, ki je uničil l. 1903. skoro pol mesta, je bil pokojnik mestni župan in je mnogo napravil za povzdigo mesta. Bil je tudi zaslužen za mestno elektrarno. Zadnje čase je premagal gospodarske težave v svojem podjetju in mu je šlo prav dobro. Pred 14 dnevi se je soprogo podal k morju na počitek. Mudil se je na Rabu, nazaj grede ga je pa na Sušaku obšla srčna slabost, ki mu je pretrgala življenje. Pokojnik je bil star 71 let. — Njegovo truplo so prepeljali domov, danes so mu pa prijatelji in sorodniki napravili tako veličasten pogreb, kot se je spodobilo za takega moža. Pogreba se je udeležila vsa mestna in okoliška duhovščina, uradništvo, g. mestni župan in velika množica, ki je objokovala nepričakovano smrt dobrega moža. Pokojni je bil res mož, ki je iz vere živel.

Pototschnig je bil vzor katoliškega moža. Vsak dan, tudi ob slabem vremenu je bil pri sveti maši in sv. obhajilu. Naravnost ganljivo je bilo videti tega moža, kako je pobožno molil in kako otroško ponižno pristopal k božji mizi. Pa je še čez dan stopil tu pa tam v cerkev pozdravit Boga.

Pokojnik je bil pošten in socialno čuteč tovarnar. Raje je žrtvoval svoje delo in zaslužek, kot bi bil napravil življenjsko krivico svojemu zadnjemu delavcu. Delavci so ostali pri njem dolge dobe, ker so vedeli, da služijo dobremu gospodarju. In njegovo dobro srce! Ne le pravičnost, tudi ljubezen do bližnjega! Dame, ki so zbirale za božičnico ubogi deci, so dobro vedele, da bodo pri Pototschnigu dobile obujala za celo vrsto ubogih otrok. Reveži so vedeli, kje bodo gotovo dobili dar, pa še prijazen besedo. In koliko je dal cerkvi! Za vsako potrebo,

Važen preobrat pri kuhanju fižola

Vsakdo ve, da je fižol zelo važen za našo prehrano, tako na deželi, kakor tudi v mestu. Pripravi se lahko na različne načine, v solati, v juhi, v omaki, zabeljen, poleg kislega zelja ali repe, kakor tudi stlačen (piré). Marsikdo se pritožuje, da bi rad jedel fižol, da ga pa ne sme jesti, ker mu dela težave; zlasti je to pri ljudeh, ki imajo sedež poklek, ali pa imajo sploh slab želodec.

Pri vseh stročnicah je zunanja koža zrna tisti faktor, ki dela težave, ker tudi zdrav želodec te kože ne more prebiti. Ljudje, ki se mnogo gibljejo pri težkem delu in imajo zdrave želodce, prenesejo fižol brez večje škode, drugim ga pa zdravniki v splošnem odsvetujejo.

Velik nedostatek je pri kuhanju fižola tudi dejstvo, da se mora približno tri ure kuhati in ko postane starejši, ga moraš vrhutega pred kuhanjem še namakati. Vzrok temu je samo vrhnja koža zrna. Temu se odpravimo, če se ta vrhnja koža zrna v surovem stanju odstrani in fižol je brez namakanja v ¼ ure kuhan. Tak oluščeni fižol se enako da pripraviti na vse zgoraj navedene načine, ima pa to prednost, da ga tudi ljudje s slabim želodcem lahko jedo brez kakih slabih posledic.

Da se dosedaj ni uporabljal oluščeni fižol, je vzrok v tem, da nismo imeli stroja, ki bi s fižola odstranil to škodljivo, težko prebavljivo kožo. Po mnogem trudu se je posrečilo našemu domačemu strojnemu tehniku g. I. H. izdelati stroj, ki poleg ječmena, graha itd., oluščiti tudi fižol tako, da vrhnjo kožo popolnoma odstrani in ostane samo jedro. Konstrukcija stroja je popolnoma svojevrstna in nova ter deluje brezhibno, vendar nas ne zanima toliko stroj, kakor njegov izdelek, ki je

vsaj za nas nekaj novega na polju splošne prehrane.

Uradna preizkušnja oluščene in neoluščene fižole je pokazala, da z luščenjem ne zgubi nikakih redilnih snovi, temveč da se njegova hranljivost poveča, zmanjša pa se vsebina pepela in se zato prebava olajša. Praktične poskušnje naših gospodinjskih žol in raznih gospodinjsko potrdile, da je oluščeni fižol, čeravno lanskim, bil v ¼ ure enakomerno kuhan, ter da je okus njegov mnogo boljši kakor neoluščene fižole.

Poudariti je treba z ekonomičnega stališča prihranek na kurivu, kakor tudi dejstvo, da se pri dolgotrajnem kuhanju fižola razvije v kuhinji mnogo sopare, kar je posebno pozorni pri zaprtih oknih zelo neprijetno, vsled česar se gospodinje posebno ne navdušujejo za kuhanje fižole. Če bo pa fižolova juha kuhana v istem času kakor n. pr. krompirjeva ali kakšna druga, bo gospodinja tudi večkrat za spremembo skuhala fižolovo juho, čije hranljivost je neprimerno večja kakor marsikatera druge juhe. Prednost oluščene fižole je tudi v tem, da ga ni treba precejati (pasirati), kar je precej zamudno in se pri pasiranju z luščinami vrže proč tudi precej fižola.

Brezdvomno je oluščeni fižol važna pridobitev za naše gospodinje in je verjetno, da se bo udomačil povsod, tudi v tistih hišah, ki fižola doslej iz enega ali drugega zgoraj navedenega vzroka niso kuhale. Kakor smo poučeni, je iz tehničnih razlogov zaenkrat mogoče luščiti le fižolico, dela pa se na tem, da se bodo lahko luščile vse druge vrste fižolov, tako da bodo tudi ljubitelji posebnih vrst fižola prišli na svoj račun.

Kaj pravite?

V Nemčiji Hitler dobro pometajo in so že marsikatero staro napako korenito odpravili iz javnega življenja. Res je sicer, da so odpravili tudi marsikaj, kar se je vsaj nam zelo dobro in koristno, ampak na svetu je že tako, da plevce ne pulijo samo plevale, ampak s plevalom vred izpulijo vsi tudi kakšno biljko prosa.

Na nekaj prav pametnega pa so prišli sedaj nemški narodno-socialistični učitelji, ki zahtevajo v svojem glasilu, naj vlada ustanovi poseben urad za čiščenje nemškega jezika. Ta urad naj bi dobil dalekosežna pooblastila za iztrebljanje vseh nepotrebnih tujk iz nemškega uradnega, trgovskega in znanstvenega jezika. Ta urad naj bi imel tudi pravo nalagati za rabo tujk poseben davek, kajti — tako piše učiteljsko glasilu — drugače »učenijskarskega napuha« ne bo nikdar mogoče streliti!

Kaj pravite, g. urednik: ali ne bi bil tak predlog umesten tudi pri nas? Le vzemite v roke kakšen naš časopis, zlasti »Znanstvenec«, pa boste videli čuda! Tam tujk kar mgolgi in

bi lahko nastopila z dekretom vse brezposelne inteligente za diurniste, samo da bi šteli tujke — pa oprostite, da je tudi meni ušlo nekaj nepotrebnih tujk... Državna blagajna bi se polnila, kakor se ni še nikdar. Reče bi bili samo utenjaki, pa ne vsi, ampak samo tisti, ki zavijajo svoje znanje ali pa neznanje v nerazumljive tujke, ker mislijo, da drugače »nerednim ljudem« ne bodo vili dovolj spoštovanja do njihove znanosti. Ne vem, kaj boste uradu, ampak jaz sem za ustanovitev takega urada, kar upam, da bom tam postal vsaj dnevničar, če ne ravnatelj ali pa mogoče celo direktor...

Sem in tja po Zagrebu

Svetega Roka bomo končno le dočakali. Tako je sporočil župni urad Svetega Blaža, ki vodi popravila, da se bo 28. okt. služba božja spet v redu pričela. V nedeljo torej bomo videli, kako je cerkva spremenila svoje obličje.

Poslednji sneg, ki je pozdravil tudi Zagreb, polnil mnogo dreva, potrgal telefone, da že teden dni čakamo popravila — grdo je napravil sneg s telefonom, ker je potrgal skoro vse žice — ta sneg nam je sicer prinesel spet lepe dneve, a prinesel je tudi mraz, da je brez peči kar neprijetno. Tako zgodnjega snega že dolgo ne pomni Zagreb.

Koledar

Četrtek, 25. oktobra: Kriznat in Darija, mučenca; Krispin.

Osebnosti

— Promocija. Jutri, dne 26. t. m. ob 12 bo promoviran na univerzi kralja Aleksandra I. za doktorja prava g. Konrad Blejce iz Ljubljane. Iskreno čestitamo!

— Iz vojaške službe. Odrejeni so za arhivirja poveljstva obmejnih čet voj. pisar I. razr. Abraham Kvartler; na službo pri referentu sodstva poveljstva zrakoplovstva zrakoplovni poročnik Milošav Petrič; na službo v poveljstvo travniškega voj.

Kulturni obzorik

Dunajska gledališča v novi sezoni

Zajeti hočem s temi vrstami samo najvažnejše dogodke, podatki le približno sliko letošnjega dunajskega teaterskega življenja.

Direktor Röhlbeling bo režiral v Burgtheatru mimo nemških klasikov (Goetheja, Grillparzerja, tudi Calderonovega »Stanovinega kraljeviča«, Shakespearejevega »Kralja Leara« in Musolinijevega »Julija Cezarja«. Zanimiva utegne biti tudi nova O'Neillova tragedija »Elektra v tugi«. V reviji »Glasovi narodov« bo zastopana letos Norveška s Hamsunovo »Kraljico Tamara«; obojeto tudi Claudelovo »Marijino oznanjenje«. Dokončno, čudo božje, bo imel v »Burgu« besedo tudi »Balkanec« Vojnovič oz. Begović. Na novo je angažiran popularni Hermann Thimig, dobri znanec iz filma. Werner Kraus, nedvomno največji živi igralec, bo prišel v »Burg« marca meseca in bo igral »Leara«, »Cezarja« in naslovno partijo najmlajše Ortnerjeve drame »Beethoven«.

V »Volkstheateru« bo gostoval precejšen kos sezone znameniti nemški igralec, po materi Italijan — Aleksander Moissi. Z njim bodo igrali Sofoklejev »Oidipaj«, Ibsenovega »Peer Gynta« in Shakespearejevega »Romea«.

V »Josefstadttheatru« gostuje pravkar Ernest Deutsch (Slovenec znan iz Werflovega romana »Mladostna krivda«). Za Svečnico se vrne iz Amerike Maks Reinhardt, ki je filma pravljal v Hollywoodu »Sen kresne noči«. Režiral bo »Hamleta«, »Sveto Ivanovo« in Hauptmannovo »Rosa Berndt«; to oboje s Pavlo Wessely, eno najdarovitejših mladih izjav sodanje go-

okrožja za mobilizacijske posle in statistiko p. kap. I. razr. Robert Gros; za vodnika rogatiškega vođa drinskega orožniškega polka orož. poročnik Rudolf Čigerl in kot slušatelj v pionirsko-pontonirski odsek nižjega kurza rednega tečaja inženjerske častniške šole inž. kap. II. razr. Lavoslav Masarini, inž. kap. II. razr. Rudolf Romšak, inž. poročnik Ante Skoko ter inž. poročniki Jakob Baloh, Božidar Jelača in Nikolaj Škoro.

Novi grobovi

† Na Catežu ob Savi je umrla gospa Jeanette Mihelič roj. Svoboda, vdova po okrajnem sodniku. Pogreb bo v petek ob 9 dopoldne. Naj ji sveti večna luč! Zaljubljenim naše iskreno sožalje!

Ostale vesti

— V Zagrebu postavijo spomenik pokojnemu vladarju. Zagrebški občinski svet je te dni na svoji seji na predlog novega predsednika meš. na občine Erberja soglasno sklenil, da postavi na najlepšem mestu Zagreba veličasten spomenik pokojnemu viteškemu kralju Aleksandru I. Zedniti. V to svrhu je obremen sklenil, da se kot prvi obrok iz sredstev mestne občine nakaze vsota 250.000 Din. Na isti seji je zagrebški občinski svet sklenil, da eno najlepših zagrebških ulic prekrsti na ime pokojnega francoskega zunanega ministra Barthouja.

— Angleško brodovje zapuša naše morje. Te dni se je v luki Tivat zadnjikrat zbrala celokupna skupina angleške sredozemske flotile, ki je letos imela vaje v Jadranskem morju. Okrog 30 velikih vojniških ladij je v tork zjutraj dvignilo sidra in odplulo na otok Malto, kjer je oporišče angleške sredozemske mornarice.

— Pri haemeroidih, zaprtju, ranitvi črevesa, tvorih, pritisku vode, bolečinah v križu, tesnobi v prsih, utripanju srca ter omotici dosežemo z uporabo naravne »Franz-Josef« grenčice vselej prijetno olajšanje. večkrat pa celo popolno ozdravljenje. Strokovni zdravniki za notranje bolezni predpisujejo v mnogih slučajih vsak dan zjutraj in zvečer pol kozarca »Franz-Josef« vode.

— Slovenec smrtno ponesrečil v hrvaškem rudniku. V premočniku Mirna pri Koprivnici bregi se je te dni zgodila v jami nesreča. Pri tem se je smrtno ponesrečil rudar Janez Mastak, doma iz Bukovja v Sloveniji. Zlomila se mu je hrbtenica.

— Aeroklub opozarja vse prijatelje jadralske letenja na predavanje v radiu, ki ga bo imel nocoj od 18.20 do 18.40 inž. Boris Cijan o »Slovenskem jadralskem letalstvu«.

— Napad na žensko. V ljubljansko bolnišnico je prišla 35 letna Elizabeta Hlapnik, gostilničarka s Križa pri Kamniku. Njo je neki moški napadel in jo v prepiru z nožem zabodel v levo stran prsi. K rani rana zaenkrat ni nevarna. Dogodek preiskujejo orožniki.

— Zablodila je duševno boleha 21 letna Marija Nose iz Kolenče vasi 10, Struge, in se potika

nekje med Čušperkoma in Ljubljano. Komur bi bilo o nji kaj znanega, ga prosimo, da sporoči osetu Francetu Nose, Kolenča vna 10, Struge. Stroški so povrnejo.

— V Službenem listu kr. banke uprave dravske banovine od 24. oktobra je objavljen »Pravilnik za izvajanje javnih del«.

— Če kupiš trup letala, dobiš brezplačno motor. Da se poveča zanimanje za letalstvo in povisa število lastnikov letal v naši državi, je osrednji odbor Aero-kluba v Zemunu sklenil, da podeli povsem brezplačno vsaki osebi, ki si nabavi pri domačih tvornicah trup in ogrodje letala, aeroplan-ski motor tipa »Walter« s 120 konjskimi silami. Vsak kandidat za brezplačen motor si naroči pri domačih letalskih tvornicah trup letala, nakar dobi obenem tudi brezplačen motor.

— Nečloveška pijavka. V kratkem se bo v Zagrebu vršila razprava proti zagrebškemu trgovcu Leonu Fogliardiju, ki ga je državno tožila vo obtožilo 149 slučajev oduševske obresti. V Nikoličevi ulici je imel zakonito zastavljalnico in je posojal ljudem denar. Izkoriščal je bedo na najokrutnejši način in zahteval naravnost astronomске obresti. Kako je ta pijavka drla ljudi, je razvidno iz naslednjih nekaj primerov: 5000 Din je posodil na tri mesece za 1500 Din obresti, 5500 Din na tri mesece za 3000 Din obresti, 950 Din na en mesec za 400 Din obresti, 300 Din na en mesec za 350 Din obresti itd. Obtožnica navaja 149 takih slučajev. Pri Fogliardiju so iskali kredit ljudje najrazličnejših stanov. Zanimivo je, da so bili med njimi celo inteligenti.

Liubljanske vesti:

Praznik Kristusa Kralja

je takorekoč praznik Katoliške akeije in vseh katoliških organizacij vsega sveta. Katoliška akeija v Ljubljani je nedeljski praznik določila kot dan molitve za srečen uspeh Evharističnega kongresa, ki bo prihodnje leto v Ljubljani. Povabila je potom Skofjškega lista, da pristopijo v nedeljo vsi stanovi v množicah k sv. obhajilu, da bo naša prošnja tem uspešnejša. Za mesto Ljubljana so določene sledeče skupne pobožnosti, ločene po stanovih: Za deško mladino v cerkvi sv. Jožefa bo skupna pobožnost ob 4 popoldne z govorom stolnega vikarja g. Alojzija Košmerlja. Za deklisko mladino bo ista pobožnost v nunski cerkvi ob 4 popoldne, govori

Vaše perilo

perite le s sredstvi, ki mu ne škodujejo. To sta **Hubertus** mlo in **Perlon** pralni prašek. Naša domača izdelka!

— Za spomin vernih duš priporoča Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani cerkvenim zborom: A. Foerster, Op. 80: Misa pro Defunctis za štiriglasni moški zbor, Din 8; Ig. Hladnik, Op. 52: Requiem za en glas in orgle, Din 10; Ig. Hladnik, Op. 34: Misa pro Defunctis za triglasni mešani zbor ali za en glas z orglami, Din 10; I. Kokošar, Requiem za en glas in orgle, Din 12; St. Premrl, Requiem za en glas in orgle, Din 20; St. Premrl, Usmili se me Bog za mešani zbor in orgle (novo) Din 4; St. Premrl, Usmili se me Bog (po koralu) za mešani ali enoglasni zbor, 25 par. — Nagrobnice: A. Foerster, Sedem pogrebnih pesmi za mešani zbor, Din 10; L. Hafner, Blagor mu, nagrobnica za moški zbor, Din 1.50; L. Hafner, Dve nagrobnici za moški zbor (Clovek, glej in Jamica tibi), Din 1; F. Marolt, Dvajset nagrobnic za moški zbor (domačih in tujih skladateljev), Din 20.

— Pri boleznih »rea« in pospevanju žil nagnjenosti b krvavitvam in napadnih kapi z »Ziguro« »Franz Josefova« grenčica lahko izpraznjenje črevesa brez vsakega napora.

katehet g. dr. Vilko Fajdiga, za služkinjo bo pobožnost v frančiškanski cerkvi ob 4 popoldne, govori g. univ. prof. Andrej Snaj, za može in fante, akademike in vso katoliško inteligenco bo skupna pobožnost v stolni cerkvi sv. Nikolaja ob 7 zvečer z govorom prevzvišenega gospoda škofa dr. Gregorija Rožmana, skupna pobožnost za žene in dekleta pa bo v frančiškanski cerkvi ob 7 zvečer z govorom g. dr. Gvido Ranta, provincijala. Katoliška akeija vljudno vabi vse stanovce, da napolnijo ob označeni uri zanje določene cerkve, kjer se posvete Kristusu Kralju in zapoje himno: Povsod Boga.

pirja. Po gorenjskem krompirju je bilo večje povpraševanje in je bil kmalu pokupljen. Cenijo, da je bilo na trgu do 20.000 kg krompirja, ki je bil od 0.70 do 0.75 Din kg na debelo in na drobno. Zeljnatih glav je bilo 15 voz. Glava po 0.75 Din in tudi ceneje. Obilo je bilo raznih štajerskih jabolk iz dobrunske in kamniške okolice. Jabolka so bila po 2.50 do 3.50 Din za kg. Obtočena jabolka so bila cenejša. Dovož štajerskih in gorenjskih hrusk je bil skromen. Hruske po 5—8 Din kg. Smederevsko grozdje se je podražilo. Cena 5—8 in celo 10 Din kg. Kostanja je obilo. Liter po 1—2 Din po kakovosti, drugače domači boljši kostanj 4 Din kg, maroni 10 Din kg.

— Obremenitev okolice in mesta s hipotekami. Napram avgustu, ko je bilo pri 55 posestvih vključeno za 1.875.000 Din posojil, je bil hipotetni trg v septembru mnogo živahnjejši. Pri 62 posestvih v mestu in okolici je bilo zaznamovano za 4.029.422 Din raznih posojil. Najvišje, potom cesarje od Narodne banke državnemu zakladu odstopljeno posojilo 2.000.000 Din je bilo vključeno na večji stavbni objekt v k. o. Ljubljana mesto. Drugače so bile intabulirane tudi visoke svote po 100.000 do 250.000 Din.

— Z globo kaznovan obrtnik, ker je zaposlil inozemca. Okrajno načelstvo Ljubljana-okolica se je vključilo na posestvo nekega mizarskega mojstra za denarno gibo 1000 Din. Mizarski mojster je bil kaznovan na to globo, ker je zaposlil inozemca brez zaposlitvenega dovoljenja, ki ga izdaja pristojna oblast. Mizarski mojster je priznal, da je prišel k njemu neki mizarski pomočnik P. in ga prosil za podporo, češ da je že dolgo brez posla. Ker ni mogel dati denarne podpore, mu je prekrbel hrano v neki gostilni, v kompenzacijo pa je pri njem delal samo tri dni.

— Trije ponesrečenci. Na Ambroževem trgu je večerj dopoldne neki kolezar podrl šestletnega Alojzija Mugerlela, sina trafikanta s Poljanse ceste. Deček je dobil hude poškodbe na glavi. — V Smartnem pod Šmarno goro je padel z zidarskega odra 56 letni zidar Jožef Premk iz Smartna. Pri padcu si je ranil črepijo in si pretresel možgane. — V prepriju je v Skofji Loki ranil tovariš 26 letnega delavca državnih železnic Stanislava Gašperšiča in mu polomil nekaj reber. Vse tri ponesrečence je prepeljal v bolnišnico ljubljanski reševalni avto.

formativnega tednika »za književnost, politična in družabna vprašanja«. Podobnih poskusov smo imeli v zadnjih desetih letih na našem jugu že precej, zlasti v Belgradu in Zagrebu. Vendar je treba odkrito priznati, da do danes niti eden teh poskusov ni uspel. Vzroki so bili različni in jih na tem mestu in ob tej priložnosti ne nameravamo podrobneje razmotrivati.

Da nam je bil podoben književno-kulturni tednik že zdavnaj potreben, je več ko na dlan in s te strani je treba trudu pisatelja Crnjanskega izreči vse priznanje. Po prvih treh številkah, ki so že zunaj, se da sklepati precej, da si vsega še ne. List je splošno informativen, izhaja vsako soboto na osmih časopisnih straneh in zasluži, da se ustavimo za nekaj trenutkov ob njem. Na uvodnem mestu prve številke je urednik Miloš Crnjanski objavil uvodnik, v katerem splošno registrira težave našega časa sploh, zlasti posledice nedavne svetovne vojne in glavne momente sedanje svetovne gospodarske krize. Predvsem se zavzema za idejo graditve naše narodne kulture, ali brez vsakršnih naslanjanj na tuje vzore. Kdor pozna linijo pisateljevega, večinoma čisto narodno-propagandnega in časnikarskega udejstvovanja v zadnjih letih (v »Vremenu in dr.), bo že iz uvodnega članka lahko zaključil, da je Crnjanski ostal tam, kjer je bil.

K sodelovanju je Crnjanski pritegnil tudi Slovence. Takoj v prvi številki je tiskal prvi del obsežnejšega članka, ki ga je napisal B. Borko pod naslovom »Današnja slovenačka književnost«, ki pa se v drugi številki iz ne vem kakšnega razloga ne nadaljuje. Članek je napisan v srbohrvaščini. Borko se glede vprašanja samostojnosti slovenske književnosti ni izrazil jasno, ampak se je zadržal nekje v sredi in se zadovoljil s čudno kompromisnim odgovorom. Postavil je drzno trditve: da vpraša-

nja slovenske književnosti ni mogoče pravilno in pravično reševati z nekega apriornega stališča. Vendar slovenščini zaenkrat se priznava opravičenost. Prav tu in v tem vprašanju bi si želeli več odkritosti, podčrtanosti in iskrenosti. Bila bi namreč zaželjena in potrebna. Obenem bi edino ustrezala resničnemu položaju. — V drugi številki je izšel komemorativni članek istega pisca o pesniku Rudolfu Maistru. Zdravnik dr. Al. Zalokar pa pod naslovom »K orientaciji slovenskih intelektualcev« objavlja članek v slovenščini, v katerem trdi precej opravičeno, da je oduševnost slovenske inteligence od preprostega naroda čudno velika in opazna. Vendar bi oni odstavek neaktivnosti slovenskega izobraženstva na koncu članka zahteval naravnost reflektorske osvetle. Pisec je kar pozabil navesti številne vzroke, ki so pripeljali do tega neželene, mogoč bi reči, naravnost samomorilnega razpoloženja, ki mu pa vsaj jaz še ne vidim tuda skorajšnjega konca.

Od ostale vsebine čisto na kratko omenjam intervju s pesnikom Milanom Rakičem in prozaiatom Dragišo Vasičem, članek Isidore Sekulić o dveh sodobnih francoskih pisateljih in pa zanimive spomine jezikoslovca dr. Aleksandra Beliča na našega pokojnega kralja. Raznovrstnega drobiža z vseh umetnostnih področij je v vsaki številki precej.

T. P.

— Mentor — dijaški list. Pravkar je izšla prva (dvojna) številka 22. letnika tega priljubljene lista, ki se pod uredništvom dr. Jože Lovrenčiča čedalje bolj oblikuje. Na čelu najnovejšega zvezka se »Mentor« oddoljuje spominu Nj. Vel. kralja Aleksandra I. in pozdravlja Nj. Vel. kralja Petra II. — Vsebinsko bogata številka prinaša začetek znamenitega vzgojnega dela msgr. dr. Tihomira Totha: Čista mla-

Mariborske vesti:

Mariborski tramvaj bo vozil v Ljubljani

Mariborčani in Ljubljanci bodo pri tej novi stvari imeli glavni vlogi. Pa je vendar resnica, da bo tramvaj, ki bi moral voziti v Mariboru, vozil v Ljubljani. Zadeva pa je ta-le: Nedavno so poročali listi, da je kupila ljubljanska tramvajška družba do opatijske občine vozni park njenega tramvaja. Dobil je letošnjo pomlad četo resno pogajal za nakup opatijskega tramvaja. In sicer se je snovala družba, pri kateri bi imela občina glavno besedo. Družba bi kupila tramvaj v Opatiji s tračnicami, vozovi in vsemi napravami vred. Treba bi bilo vse skupaj le prepeljati v Maribor, položiti tračnice po ulicah in imeli bi tramvaj, ki bi bil gotovo primernejše prometno sredstvo, kakor pa so sedanji razkopani avtobusi. Nakupna cena za tramvaj je bila

□ Štetje obiskovalcev pokopališča. Kakor prejšnja leta, bo Slov. žensko društvo v Mariboru tudi letos na Vseh svetnikov dan štelo obiskovalce na poboškem pokopališču ter na starem mestnem pokopališču. Pobilihala se bo pri tem štetu prostovoljna pristojbina 1 Din po osebi za otroški počitniški dom pri Sv. Martinu na Pohorju.

□ Narodno gledališče v Mariboru priredi te dni žalno komemoracijo za pokojnim viteškim kraljem Aleksandrom Zediniteljem. Na sporedu so deklaracije, točke gledališkega orkestra in Raynolova tragedija »Grob junaka«, ki jo režira glavni režiser J. Kovič; nastopijo Kraljeva, J. Kovič in Furijan.

□ Zveza mladih izobražencev opozarja svoje člane, da je še nekaj prostih mest pri kurzih francoskega in angleškega krožka za znižano polovico pristojbino. Interesenti naj se čimprej javijo v pisarni v Sodni ul. 9, III. nadstropje.

□ Ljudska univerza. Predavanji dr. Lj. Hauptmana, univerzitetnega profesorja iz Ljubljane, ki sta bili napovedani za četrtek in petek v ljudski univerzi, se radi podaljšanja žalovalne dobe ne vršita.

□ Poroke. Zadnje dni so se v Mariboru poročili: Flajs Franc, kmečki sin, in Sagmeister Helena. Konestabo Jožef, tkalec, in Babič Antonija. Budihna Anton, predelavec, in Pregelj Terezija. Divjak Viktor in Mikložič Ana. Krasovec Anton, tkalec, in Valenčič Ivana. Mlakar Jakob, kovač, in Hauptman Zofija, postrežnica. Sturm Franc, tkalski mojster, in Narat Franciška. Novoporočencem naše iskrene čestitke.

□ Dr. Planinšek odhaja. Te dni odhaja iz Maribora sodnik dr. Odon Planinšek na svoje novo službeno mesto v Smederevsko Palanko.

□ Prva igralka mariborskega gledališča Elvira Kraljeva se tem potom najprisrčnejše zahvaljuje za številni obisk, za krasno cvetje in za mnoge darove, ki jih je prejela ob premieri »Hlapcev«, ko je bila interna proslava njenega 15-letnega gledališkega delovanja.

□ Umrla je na Mlejski cesti 7 stanujoča vdova železničarja gospa Ursula Mlinarič, stara 70 let. Naj počiva v miru!

□ Gledališki abonma. Abonent, ki so se prijavili za abonma, naj čimprej dvigne svoje izkaznice, ker se bo sedaj vrstil abonma za abonmajem v kratkih presledkih. Zlasti v abonmaju D, ki ima svojo prvo predstavo v torek, 30. t. m., je še nekaj boljših mest na razpolago. Na to opozarjamo vse prijatelje gledališča, ki se še niso opozirali.

□ Pri pranju utonila. Nenavadna smrt na nesreča se je pripetila v Cvetkovcih. 30-letna Ivanka Ozmeč je šla prati v bližnji potok perilo. Ker je dolgo ni bilo domov, so šli domači v skrbno pogledat. Po dolgem iskanju so jo našli v bližnjem tolmunu utopljeno. Pri pranju ji je najbrže postalo slabo, omahnila je naprej ter utonila v tolmunu.

□ Gluhonema ženska se je izgubila. Terezija Škarabot iz Fradjama pri Slovenski Bistrici, ki je od rojstva gluha, je prišla pred nekaj meseci z doma v Maribor. Od takrat pa je zmanjkala za njo vsaka sled. Na prizadevanje domačih je mariborska policija sedaj začela polzvedovati za izginulo.

□ Hitra smrt. 14-letni dijak Avgust Jelen, ki si je v torek popoldne v poslopju realne gimnazije prestrelil glavo, je po prevozu v bolnišnico kmalu umrl. Ob 19 zvečer je nastopila smrt. Vsaka pomoč je bila izključena, ker mu je krogla prebila možgane ter izstopila na temenu. Pogreb nesrečnega

dost, ki bo izhajalo nemara vse leto; J. D. je prispeval v dramatični obliki spisano, zelo uspešno prigodniško: »Kako je Janko Mlakar obhajal svoj šestdeseti rojstni dan«. Stari prijatelj in sodruženik »Mentorja«, jubilar Janko Mlakar sam, pa je dal listu v objavo svojo igrano »Povest o izgubljeni Marti«, v petih slikah s predigro in poigro. — Prof. Silvo Kranjec objavlja iz poučnega cikla »Človek in zemlja« izredno zanimiv odlomek z naslovom »Človek v puštinji in v puščavi«; France Jesenovec pa prispeva pod naslovom »Frane Erjavca«, nekaj misli ob stoletnici rojstva velikega slovenskega pisatelja. V prevodu Fr. Vodnika prinaša dalje »Mentor« črtno znamenitega pripovednika Julija Kaden-Bandrowskega: »Bela medvedica«, potopisni strasti pa zadošča Alojzij Zajec s svojim uspešnim poročilom: »S krošnjo na hrbtu po Notranjskem«. Pesmi so prispevali: K. M. Aleš, Ivan Čampa, Sfrinks in Mojmir Gorjanski. — Ocene novih knjig, zapiski ter zanke in uganke zaključujejo pisani zvezek, ki ga krasijo številne lepe ilustracije. — Tak je prvi zvezek letošnjega »Mentorja«, ki res zasluži priznanje in priporočilo. Komur je količkaj za našo mladino, naj se naroči nanj in ga tako podpre. »Mentor« stane letno za dijake Din 30, za druge Din 40 in se naroča pri upravi, Ljubljana, Miklošičeva cesta št. 7.

Burnett: Mali lord. Kot 41. zvezek »Zlatne knjige«, ki jo ureja Z. Vukadinovič in izdaja Geca Kon v Belgradu, je pravkar izšel v skrajšanem srbskem prevodu »Mali lord«, slovenski mladini v celoti znan iz izdaje Jugoslovanske knjigarnice. Srbski prevod je oskrbel Jelisaveta Marković, ilustracije pa je prispeval V. I. Zedivinski.

poldrugi milijon dinarjev. Še toliko bi dali v Mariboru zraven za instalacijske in montažne stroške, pa bi imeli za tri milijone primerno in ceneno ulično prometno sredstvo. Torej za toliko, kakor smo dali za grad ali kakor stane na primer 10 novih avtobusov. Pri takih investicijah bi se bil nakup tramvaja gotovo izplačal v kratkem času. Pa so v odločilnem trenutku nastopili zopet pri odločujočih gospodih na mestnem magistratu znani tipično mariborski pomisleki: Stvar ni več moderna, za Maribor tramvaj ni primeren, ga bomo dobili kje drugje še ceneje itd. Toliko časa je trajalo cicanje, da je bilo Opatičanom dovolj ter so prodali vozni park Ljubljani, ki se ni nič premisljala ter zgrabila za ugodno priliko. Kar je bilo za napredno in moderno Ljubljano še dovolj dobro, to se je zdelo nam v Mariboru zastarelo, in tako je prišlo, da bo »mariborski tramvaj« vozil v Ljubljani.

nepremišljenega fanta bo danes, v četrtek popoldne ob 15 iz mestne mrtvašnice na pokopališče na Pohorju. Žalostnim staršem naše iskreno sožalje!

□ Rdeči petelin. V torek ob 2 zjutraj je nastal požar pri posestniku Pihlerju v Voseku. Goreti je začelo v gospodarskem poslopju. Še preden so se domači, ki jih je prebudilo mukanje živine in ognjeni svit, osvobodili, je bil hlev z gospodarskim poslopjem in svinjakom zavrt v plamene. Komaj so rešili nekaj živine in svinje, ostalo pa so požrili plameni. Zgorel je v hlevu tudi lep konj. Hišo so gasilci komaj ubranili. Škode je nad 50.000 Din.

Rešitev iz narasle reke

Maribor, 24. oktobra.

Pri Makolah se je zgodila nesreča, ki je po srečnem naključju ni zahtevala dveh človeških živ. Po cesti, ki vodi čez makoleki hrib, sta se pripeljala na težko naloženem dvopreznem vozu posestnikov ein Stefan Bauman in njegova sestra Elizabeta. Voznik je na hudi strmini voz prepozno zavril, zaradi česar sta se konja splašila ter pričela dirjati po bregu navzdol. Na ovinku so konji z vso močjo udarili ob cestno ograjo, jo podrli ter z vozom in obema voznikoma vred padli v naraslo Dravinjo, ki je tam 4 m globoka. Oba voznika, voz in konja so zagrnil umazani valo Dravinje. K sreči je bil makoleki župan priča nesreče in je takoj prišel na pomoč. Rešil je brata in sestro Bauman gotove smrti. Izvlekli so nato iz vode tudi enega konja, drugi je pa utonil.

Celje

□ Zanimiva sodna razprava. Včeraj je bila pri okrajnem sodišču v Celju zanimiva sodna razprava. Kakor znano, je bil v začetku šolskega leta ukinjen nemški manjšinski razred na celjski osnovni šoli. G. mag. Posavec je tožil cinkarniškega uradnika g. F. Wltavskega, ki je namreč izjavil g. županu dr. Goricanu, da je v začetku septembra mag. Posavec govoril v hotelu Pošta z lastnikom g. Rebeuschegom o bližajočih se občinskih volitvah v Celju in trdil, da je g. Posavec pri tej priliki izjavil, da so njegovi ljudje nezadovoljni radi ukinilne manjšinske šole v Celju. G. Posavec je izjavil, da tega ni rekel, kar je izjavila tudi priča g. Rbeuschegg, medtem ko je g. Wltavsky vztrajal na svoji prvotni trditvi. Kot priči sta bila poleg g. Rebeuschega zaslišana tudi odvetnik g. dr. Kalan in urednik g. Pečnik. Magistra Posavca je zagovarjal dr. Orožen, Wltavskega pa g. Hočvar. G. Wltavsky je bil obsojen na 600 Din ali 10 dni zapore in na vplačilo vseh stroškov.

□ Razstava šolskih vtov in štajerske kokoši v prostorih okoliške deške osnovne šole v Celju, ki je bila zaradi smrti kralja Aleksandra I. preložena, bo od 27. do vključno 30. oktobra.

□ Začetek prosvetnega dela. Kolikor imamo vpogleda v zakulisno društveno življenje, se nam v tekoči zimski sezoni obeta precej živahno delovanje. V nedeljo, 28. oktobra bo vprizorila Poselska zveza v Celju ljudsko igrano petjem v petih dejanjih »Mala pevka«, ki je bila preložena: v torek, 30. oktobra pa začne s prosvetnimi večeri Ljudska čitalnica. Na prvem prosvetnem večeru bo predaval g. prof. Sedivy iz Maribora o Sofiji, prestolnici Bolgarije. Kmalu nato bo tudi proslava 40 letnice krščansko-socialnega gibanja med Slovenci, bogat spored ima pa na repertoarju tudi Studio, samo če ga bo realiziral.

□ Zrele jagode nam je prinesel v podružnico uradnik Vzemljene zavarovalnice g. Martin Rebov. Jagode so zrasle na Miklavževem hribu.

Ptuj

□ Iz sodne službe. Premeščen je iz Ptuj v Kozje sodnik dr. Franc Muhič in obenem imenovan za predstojnika okrajnega sodišča v Kozjem. Na njegovo mesto pa pride sodnik Anton Kanceler, dosedaj pri okrajnem sodišču v Murški Soboti.

□ Razstava. Razstava preprog in ženskih ročnih del Primorske banovine iz Splita je nameščena v posvetovalni dvorani na mestnem magistratu.

□ Tolovajski napad na orožniško patrolo. Preteklo nedeljo proti večeru je šla večja družba iz Haloz na svoje domove na spodnjem Dravskem polju. Med to družbo sta bila tudi posest sinova Štefan Stepinšek in Franc Horvat, oba iz Gorisnice. Na Dravskem mostu pri Borlu je bila orožniška patrola v službi. Navedena družba je brez vsakega poviada napadla patrolo, obstoječo iz dveh orožnikov. Eden od družbe je pograbil za slatinsko steklenico, polno vina, ki jo je imel v žepu, in jo zagnal z vso silo enemu orožniku naravnost v glavo. Orožnik se je nevarno zadet zgrudil in obležal nezavesten v mlaki krvi. Prenesli so ga v bližnjo hišo, kjer so mu nudili prvo pomoč. Navedena družba se je nato naglo razpršila in zginila v temno noč. Na prošnjo komandirja orožniške postaje v Zavrču je prišla asistenta iz Ptuja radi zasledovanja napadalcev. Končno se je orožnikom posrečilo aretirati imenovana posestnikova sinova, ki sta na sumu, da sta izvršila napad na orožnike. Obadva so izročili okrajnemu sodišču v Ptuj.

□ Kongres Jugoslovanske narodne stranke, ki je bil sklican za 28. oktober v Belgrad, radi globoke žalosti odpade in bo 25. novembra t. l.

Slovenija na dan pogreba kralja Aleksandra

Št. Ilj pri Velenju

V počastitev spomina našega blagopokojnega kralja Aleksandra I. so se zbrali dne 21. oktobra k žalni seji zastopniki Katol. akcije, Posojilnice, Prosv. društva, Kmet. podr. in Sadj. podr. v Društvenem domu. G. župnik Schreiner je v globoko občutenem govoru poudarjal zasluge velikega našega Zedinitelja za Jugoslavijo in za svetovni mir. Nj. kralj. Vis. knezu namestniku Pavlu je bila odposlana sožalna kizjava.

Št. Janž pri Velenju

Katoliške organizacije so priredile skupno z učiteljsvom in šolsko mladino dne 18. t. m. po sv. maši in s predpisanimi molitvami v Slomškovi dvorani Prosvetnega društva žalno svečanost v spomin blagopokojnega viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja. Na pročelju odra sta bili: s črnim florom ovita in s cvetjem okrašena slika mrtvega kralja in slika kralja Petra II. z regentkim svetom. G. župnik je v daljšem govoru orisal marsilsko tragedijo, obesil zločinski umor iz etališča vere in Cerkev, pokazal kralja kot ljudskega vladarja, ki je v težkih okoliščinah delal in živel le za blagor ljudstva in države ter kot vnetega podpornika prosvete. Potem je bil globok molk dve minuti v znak naše srčne žalosti nad prebrdiko izguba velikega vladarja. Nato je govoril g. šolski upravitelj Bratkovič Anton, ki je pokazal na pokojnega kralja kot na vzor neustrašenega junaka, ki ni klonil niti v najbolj obupnih razmerah. Svoj govor je končal z vzklikom: Slava viteškemu kralju Aleksandru I. Zedinitelju, živel naš novi kralj Peter II., kateremu vzkliku so se pridružili vsi navzoči. Prostovoljna gasilska četa, slov. kat. izobraževalno društvo in podružnica sadjarskega in vrtnarskega društva so sklenili poslati Nj. kralj. Vis. knezu namestniku Pavlu sožalno brzojavko. Ker je bila dvorana to pot premajhna, se je vršila v nedeljo po sv. maši druga žalna svečanost, ki so jo priredile cerkvene organizacije skupno s farno katoliško akcijo.

Št. Jernej

Kakor po vseh krajih naše lepe domovine, tako smo tudi pri nas lepo počastili spomin blagopokojnega kralja Aleksandra I. Zedinitelja. V četrtek popoldne je bila služba božja v cerkvi, kjer je v ganljivem govoru g. župnik Lesjak obrazložil vernikom tragično smrt blagopokojnega kralja in pozval vse navzoče, naj posledje se v globlji ljubezni služijo domovini in mlademu kralju Petru II.

Popoldne se je vršila spominska svečanost v cerkveni dvorani. Ves oder je bil zagrujen v črno in žalno okrašen, dvorana pa nabito polna mladine in odraslih ljudi. Z vzvišenimi besedami je g. učitelj Kovacič orisal življensko pot pokojnega kralja, obesil gnusni zločin in pozval narod naj ne klone v teh težkih dneh. Navdušeni vzkliki so krepko podčrtavali govornikova izjavljanja in izveneli v eno samo prošnjo in molitev: Naj dobri Bog nakloni blagopokojniku večni mir, mlademu kralju Petru II. pa da moči, da bo, po svetlem vzgladu in vzoru svojega vzvišenega prednika, modro vodil vladarske posle. Pri žalni prireditvi je v ganljivimi žalostinkami, sodelovala tudi cerkvena godba.

Krka

Na dan pogreba Nj. Vel. Kralja je vsa Krka živela v najgloblji žalosti. Svečanost se je začela z žalno službo božjo, pri kateri so bili navzoči zastopniki vseh krajevnih uradov in društev ter polno ljudstva. Med svetlo mašo so turobno odmevali akordi novih orgel in žalno petje cerkvenega zbora. G. župnik je prebral pastirski list o tragični smrti Nj. Vel. kralja Aleksandra I. Pretresljiv vtis je napravilo petje slovenskih psalmov, na kar so bile molitve za novega kralja Petra II. in blagor domovine.

Po maši se je zbralo vse prebivalstvo na trgu pred cerkvijo. Na cerkvenih stopnicah je bil postavljen oder z žalno ovito sliko blagopokojnega kralja, vso v cvetju in zelenju. V poslednje slovo kralju mučeniku je govoril g. šol. uprav. Intihar Alojzij. Sklonjenih glav in ihtoč je ljudstvo sledilo govoru. Po »Slava« klicih je moški zbor zapel »Blagor mu«.

Zatem se je govornik poklonil v zbranih besedah še novemu kralju Petru II. — Ljudstvo mu je v spontanini »Živio« klicih obljubilo vdanost in zvestobo. — Na kraju svečanosti je še moški zbor zapel »Bože pravde«.

Ribnica na Pohorju

V Ribnici na Pohorju se je dne 18. okt. po žalni službi božji vršila v novi društveni dvorani žalna manifestacija ob mnogobrojni udeležbi ljudstva, ki je do zadnjega kotečka napolnilo dvorano, vežo in garderobo. Po govoru g. banovinskega zdravnika dr. Vonška in šolskega upravitelja g. Hauptmana je moški pevski zbor zapel žalostinko »Vigred se povrne«.

Ko se je ostalo ljudstvo v globoki žalosti razšlo, se je vršila žalna seja Kat. prosvetnega društva, Sadjarske in vrtnarske podružnice, Hranilnice in posojilnice ter Živnorojske zadruge. Predsednik oziroma načelnik vseh teh organizacij g. Luka Držeknik je v glnjivih besedah očrtal zasluge visokega pokojnika ter pozval navzoče, da dajo izraza svoji ljubezni do viteškega vladarja in svoji ogorčenosti nad izvršenim ostrudnim zločinom. Sklenilo se je, odposlati v imenu vseh štirih organizacij sožalno brzojavko Nj. kralj. Vis. knezu-namestniku Pavlu.

Rovte nad Logatcem

Tudi pri nas smo se 18. t. m. dostojno poklonili svojem pokojnemu viteškemu kralju Aleksandru I. Zedinitelju.

Na pobudo tuk. preč. g. župnika je za to ustanovljeni odbor odel cerkveno dvorano v žalno in zbral v njej šolsko mladino, člane vseh tuk. cerkvenih, prosvetnih in gospodarskih organizacij in ostalo občinstvo v tolikem številu, da je bila dvorana premajhna. Lepo zasnovana žalna govora predsednika pripr. odb. g. ing. kapetana Behelma in tuk. g. župnika sta globoko odjeknila v sreih vseh. Po odposlani žalni in ob enem udanostni izjavi na najvišje mesto, se je ljudstvo razšlo v prepričanju, da bi se ta gnusni zločin nad našim kraljem ne zgodil, ko ne

bi bila iz sre tolikih izruvana vera v Kralja vseh kraljev in da je skupno in uspešno delo za procvit narodov in držav mogoče le na osnovi njegovih nauk.

Št. Rupert na Dol.

Smrt priljubljenega nam vladarja viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja, je po vsej župniji globoko odjeknila. Zvonovi vseh cerkva obširne župnije so mu ves čas turobno nosili naš zadnji pozdrav. Obč. odbor, Prosv. društva, Gasilska četa, ter vsa v župniji delujoča katoliška in gosp. društva, so imela žalne seje in poslala na merodajna mesta svoja sožalja. Tudi na pogrebu je bil Št. Rupert častno zastopan. Nad vse pa je bila žalna svečanost na dan pogreba v četrtek zjutraj. Slovesno sv. mašo je imel domači g. župnik Flajnik, ob asistenci obeh kaplanov. V svojem krasno globoko zasnovanem govoru, pri katerem ni ostalo suho skoro nobeno oko, je obsodil zločin kot delo človeka, ki je brez vere in brez Boga, ter prosil ljudstvo, da moli za dušo pokojnika, novega kralja Petra II. in Jugoslavijo. Zunan pred cerkvijo, kjer je stal katafalk s kraljevo sliko, last »Prosvetnega društva« ovito v črno in okrašeno z rožami, pa se je od velikega pokojnika poslovil šolski upr. g. Brezovar. i

Smlednik

Smrt Nj. Vel. viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja je turobno odjeknila v sreih tukajšnjih občanov. Občinski odbor in vse tukajšnje organizacije so imeli žalne seje.

Nad vse veličastna pa je bila žalna proslava, ki jo je priredila občina ob času pokopa pokojnega kralja-viteza. Na prilaznem griču pred župno cerkvijo se je zbralo do 1500 občanov. Zastopane so bile vse organizacije, vsa duhovščina in šolska mladina z učiteljsvom. Prostor pred župniščem je bil ves v črni in zelenju s kraljevo sliko in državno trobojnico. Po petminutnem molku je imel v srec segajoč žalni govor šolski upravitelj g. Rupret Vinko. Gromko in tužno je odmeval trikatni »Slava«. Nato je nastopila šolska mladina z lepo zorno deklaracijo šol. upravitelja g. Ločniškarja. Združeni pevski zbori treh cerkvenih zborov pa so občuteno zapeli Galus-Petelinovo žalno pesem »Glejte, kako umira pravilnik in lv. pl. Zaječvo žalostinko. Po petju sta bili sprejeti sožalni in udanostni brzojavki Nj. Vel. kraljici Mariji in Nj. kralj. Vis. knezu namestniku Pavlu.

Studenc pri Sevnici

Kako je bil pokojni viteški kralj priljubljen med našim ljudstvom, je pokazala žalna komemoracija, ki se je vršila v četrtek 18. t. m. ob veliki udeležbi občanov. Pročelje prostorne šolske sobe je bilo zavito v črno in znak žalovanja za pokojnim kraljem. Najprej so pevec pod vodstvom organista zapeli v srec segajočo žalostinko »Usliši nas, Gospode«. V daljšem govoru je slavil pokojnikove zasluge za ves naš narod učitelj g. Slapar Nikolaj. »Nesmrtnemu Sinu našega naroda« pa se je oddržila vsa množica s trikatnim »Slava« klici. Na čast kralju Petru II. pa so bile prirejene ovacije vsega ljudstva.

Po proslavi je imela Prostovoljna gasilna četa svojo žalno sejo, s katere je bila maršalatu dvora odposlana sožalna brzojavka.

Sv. Lenart v Slov. goricah

Nad vse lepa in glnljiva je bila žalna služba božja na dan pogreba Viteškega kralja. Cerkev je bila natlačena po na. Med sv. mašo je združeni moški zbor prepeval pretresljive pesmi. Le malo otes je ostalo suhih. Vsa naša srca so bila te težke dni prepolna tihega trpljenja, v katerem so pokazala, kakšno ljubezen in vdanost so gojila do svojega draga vladarja in mučenika in kakšno zaupanje so imela v svojega voditelja in vzornika. Zvezda vodnika nam je bil, verujemo pa, da nam bo tako zvezda postal in ostal njegov sin — kralj Peter II.

Škocjan pri Mokronogu

Vsi sloji prebivalstva naše vasi so izkazali poslednjo čast mrtvemu kralju. Najprej šolska mladina s posebno spominsko prireditvijo v šoli; nato občinski odbor na žalni seji, dalje vsa še obstoječa društva, v četrtek, 18. t. m. pa še vsi ostali farani. Ob 8 je g. dekan opravil slovesno žalno opravilo; pevec so na koncu zapeli pretilrejši »Uemili se me, Bog«. Nato se je po Škocjanu razvil žalni spreved, v katerem so orožniki nosili črno ovito sliko blagega pokojnika. Na prostornem trgu pred Gasilskim domom se je vršila žalna spominska prireditel. Pevec so najprej zapeli žalostinko »Blagor mu«. Šolski upravitelj g. Janko Malešič je v krasnem govoru podal življenje, pomen in vso veličino blagega pokojnika. Sledila je žalna nar. pesem »Oj ta soldaška bobenc. Za tem so naši lovci dali zadnjo čast svojemu mrtvemu velikemu zaščitniku z rogom in dvema salvama. Celu prireditel je zaključila državna himna »Pravde Bog«.

Šmartno v Tuhinju

V četrtek, dne 18. t. m. ob 8 je bila žalna svečanost po pokojnem kralju Aleksandru I. Zedinitelju. Udeležba je bila nadvse častna. Govornik je govoril, kako je bil nadvse priljubljen Nj. Vel. kralj Aleksander med narodom. Nato se je razvil žalni spreved izpred gasilskega doma v Šmartnem. V sprevedu so šli gasilci, dalje organizacija bojnikov z jugoslovansko trobojnico, ki je bila ovita z žalnimi trakom.

Šmihel pri Žužemberku

Na pogrebn dan blagopokojnega viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja 18. t. m. je tukajšnja Prosv. gasilska četa priredila po sv. maši javno žalno svečanost za tragično umrlim našim kraljem Aleksandrom I. Cerkvni pevski zbor je otvoril svečanost s srec pretresujočo žalostinko. Nato je tajnik g. Korenčan Lovro, učitelj iz Šmihela, v izbranih besedah orisal veliko delo našega ljubljenege pok. vladarja za zedinjenje treh bratskih, a po usodi zgodovine različnih narodov v enoto jugoslovansva. Nemo tišino po govoru so prekinili prisrčni vzkliki »Slava« v počastitev velikega kralja. Sledil je minutni molk, ki ga je končala državna himna cerkv. pevskega zbora.

Nato je govorila šolska upraviteljica gdč. Bezljaj Franica. Končno je predsednik gas. društva, g. Lavrič Dominik, s kratkim a jednatim nagovorom opisal zasluge pokojnega kralja za gasilstvo. Vse navzoče gasilce je nato zaprisegel g. župnik Zupane Alojzij. Žalna svečanost je v vseh navzočih zapustila najgloblji vtis.

Iz kolonije izgnanih kaznjencev svobodna država

Australija pred 100 leti in danes

Pred 100 leti 100 dni, danes 2 dni potovanja v Australijo

Senzacionalni polet iz Anglije v Avstralijo, ki se je vršil te dni in končal z zmago dveh Angležev, je ob enem svoje vrste proslava 100 letnice te angleške naselbine.

Avstralijo je prav za prav odkril in za Anglijo zavzel že sloveči angleški popotnik Cook leta 1770. Vendar pa to ni pravo rojstno leto za angleško Avstralijo. Leta 1834, sta se na ozemlju sedanjega glavnega mesta Melbourne naselila dva angleška brata Henty ter se začela na debelo pečati z ovčjo rejo. Volna avstralskih ovac je mnogo pripomogla k dvigu angleške tekstilne industrije. Brata Edvard in Francis Henty sta torej prava ustanovitelja avstralske državnosti. Leta 1838. je bilo v okraju Melbourne 600 prebivalcev, leta 1843. pa že osem tisoč.

Okrog leta 1850. pa je razburila Evropo vest, da so v Avstraliji našli zlato. Ta novica je Evropce in Avstralce silno razburila. Doma v Avstraliji so ljudje pustili svoje opravke in šli iskat zlato. Začelo je primanjkovati delavcev, plače so narasle. Poljedelski delavci, delavci, ki so strigli ovce, pastirji itd., so opustili svoje delo in šli za zlatom. Celo kmetje-naseljenci so zapustili kmetije in šli iskat zlato. Iz Evrope so se veipale cele množice na ladje, da se prepeljejo v Avstralijo. Takrat so se vozili do 150 dni v Avstralijo. Začeli so graditi modernejša jadrnice, ki so bile bolj nagle. Te so potrebovale le 70—80 dni za to pot. Letalo pa je to razdaljo te dni preplulo v dobrih 2 dneh!

Vsled tega se je prebivalstvo v Avstraliji strahoma naglo množilo. V avstralski državi Viktorija je v času od leta 1851. do 1854. naraslo prebivalstvo od 77.000 na 232.000. Torej je vendar le upravičeno, če Avstralija letos slavi svojo 100 letnico.

Ko je Cook leta 1770. takorekoč odkril Avstralijo, so bile tam seveda razmere čisto divje. Angleški naseljenci so se pač začeli naseljevati v Avstraliji, kakor so angleški kmetje povsod na svetu iskali prostorčka, da bi se rešili domačih veleposestnikov in izkoriščajočih tovarn, katere so rasele ko gobe po dežju. Avstralsko naseljevanje je rodila stiska na Angleškem. Veleposestniki na Angleškem so zemljo vedno bolj obdelovali s stroji, delavci so izgubljali delo. Po tovarnah so morale delati za brezplačno ženske in otroci, katere so neusmiljeno izkoriščali. Pred temi razmerami so ljudje začeli bežati v tujino. Poleg tega so se doma začeli upirati novotarijam, razbijali so stroje in poškodovali tovarne. Vsled tega je bilo mnogo ljudi obojenih v ječe. Te so potem pregnali v kolonije. Najbolj divja in zapuščenost je bila pa Avstralija. Torej tja so temi uporniki! Razmere po angleških ječah so bile takrat tako obupne, da je neki kaznilniški ravnatelj zapisal, da mora jokati, kadar pregleduje ječe. Zato so angleške oblasti radi videle, če so se mogle iznebiti jetnikov in jih poslati v novo odkrito Avstralijo.

To so bili prvi beli naseljenci v Avstraliji! Ko so prišli v Avstralijo, so bili svobodni ljudje. Le, če so se še tam kaj pregrešili, so morali na prisilno delo. Toda to ugodno razmerje je na mah prenehalo, ko je v angleškem parlamentu neki lord znil neprevidezno ali zlobno besedo: Izgon v Avstralijo je poceni izseljevanje v prijetno podnebje, takorekoč na letovišče.

Ta nesrečna beseda je imela za posledico, da so poslej obojence vozili v Avstralijo vkovane v težke verige. Ves čas vožnje, do 150 dni, so morali ležati v notranjosti ladje, včasih z vsem spodnjim životom v vodi. Misijonarji poročajo iz tistih časov, da tak transport pomeni za izgnanca teleeno in moralno uničenje. Angleški list »Times« od 2. oktobra poroča številke iz treh takih transportnih ladij. Na prvi ladji je bilo 520 jetnikov. Od teh jih je 163 med potjo umrlo, 269 pa so bolnih izkrcali v Avstraliji. Z drugo ladjo se je odpeljal 252 izgnancev. Od teh jih je med potjo 68 umrlo, 96 jih je pa prišlo v Avstralijo bolnih. Tretja ladja je imela na krovu 211 jetnikov. Med potjo jih je umrlo 42, zbolelo pa 121. Šele sredi tretjega desetletja 19. stoletja so se razmere spremenile in je vlada začela paziti na zdravje izgnancev. To pa je dosegla le na ta način, da so prevozne ladijske družbe od države dobile posebno nagrado za vsakega jetnika, ki so ga pripeljale v Avstralijo živega in zdravega.

Poleg izgnancev so se seveda v Avstralijo izseljevali tudi svobodni naseljenci, katerih je šlo vsako leto na tisoče v Avstralijo. To so bili po večini obubožani kmetje. Po napoleonskih vojskah pa so se začeli seliti v Avstralijo tudi nekdanji častniki in plemiški sinovi, ki so imeli na razpolago denarja, da so si v novi Avstraliji zgradili velike farme. Že v začetku 19. stoletja so v Avstra-

lijo uvedli ovce z najfinjšo volno. Tako je postala ovčereja za avstralske koloniste vir bogastva.

Ne smemo pa pozabiti tudi domačega prebivalstva. To je rjavo plemje, ki je najbrž bilo po večini udano ljudožrstvu. Ko so prišli ti divjaki v stik z evropsko kulturo, so postali pijanci, so začeli propadati in belokožci so jih potiskali v nerodovito notranjost, kjer so domačini počasi izumirali. Med belimi naseljenci so vladale splošne divje razmere. Izpod strogih angleških zakonov in iz mrzle dežele so prišli v rodovito in toplo pokrajino, kjer postava ni imela moči. Zato se je razpasla nemoralna in pijančevanje. Vlada je valed tega sklenila, da imajo pri priseljevanju v Avstralijo prednost resni poročeni ljudje. Tako so se razmere počasi izboljšale. Angleška vlada je naseljencem v Avstraliji počasi prepuščala veliko

samoupravo, katere središče so bile navadne cerkve. Tako so se počasi razmere v Avstraliji uredile. Čez nekaj desetletij v vsej Avstraliji ni bilo nobene krčme več, vsled česar je nastal običaj, da so po samotnih naseljih farmarji vsakega popotnika sprejeli pod streho in ga pogostili. Še danes so Avtralci zelo gostoljubni. Danes je Avstralija več ali manj svobodna država s svojo vlado in s svojim parlamentom, katere skrbno varuje svojo svobodo. Značilno je, da je v Avstraliji delavsko gibanje posebno močno.

Dne 1. januarja 1901 so avstralske države sklenile med seboj zvezo avstralskih držav. Toda šele v svetovni vojski se je zbudila narodna zavest Avtralcev. Avstralijo čakajo v bližnji prihodnosti z ozirom na razmere na Daljnem vzhodu še težke naloge.

V 52 urah iz Anglije v Avstralijo

Londončani so doma spremljali napeto tekmo v zraku. V »Avstralskem domu« je bil razgrnjen vojaški zemljevid, nad njim pa so viseli modelčki tekmujočih letal. Te modelčke so potem premikali, kakor so naznanjala poročila

Zmagovalec v letalski tekmi Anglija—Avstralija sta Angleža Scott (na levi) in Campbell Black (na desni). Slika je posneta neposredno pred odletom

Zmago v tej čudoviti tekmi sta dosegla angleška letalca Scott in Black. Dne 22. oktobra ob 12.08 sta pristala na letališču v Port Darwinu v Avstraliji. Zračno črto 3349 km od Singapora do Port Darwina sta preletela v dobrih 12 urah. Okoli 20.000 km dolgo progo iz Mildenhalla na Angleškem do Port Darwina pa sta preletela v 52 urah in 44 minutah. Daleč za njima sta Holandca Parmentier in Moll, medtem, ko so drugi letalci bili daleč za njimi. Nekateri pa so se morali vrniti.

Ko sta angleška letalca pristala v Port Darwinu, sta morala naglo popraviti svoj aparat, ker se je v motorju nekaj pokvarilo. Nad jezerom Timor jima je odpovedal levi motor. Deloval je le

še desni. Strašna nevarnost jima je pretela, da bi se morala spustiti v vodo, kjer kar mrgoli morskih volkov. Scott je dejal: »Vražjo pot sva naredila. Tako sva utrjena in medla. Želim le, da bi čimprej priletela na konec.«

V ponedeljek je eno izmed letal, ki je tekmovalo, v južni Italiji med poletom proti Atenam padlo na tla in zgorelo. Zgorela sta tudi oba letalca.

Zavetišče za bizone in divje konje

V nedeljo so v navzočnosti pruskega ministrskega predsednika generala Göringa in cele vrste dostojanstvenikov ter plemičev v takozvani Schorfheide v severni Nemčiji odprli zavetišče, kjer bodo gojili bizone, to staro žival, ki je v Evropi že skoraj izumrla. Začasnno je v tem zavetišču 23 bizozonov. Ob vходу v zavetišče so odkrili spomenik tej nadvse zanimivi živali. Zavetišče meri vsega skupaj 240 juter zemlje, okrog katere pa je pri-

Spomenik izumirajočemu bizonu. Blizu Berlina so te dni odprli v navzočnosti pruskega ministrskega predsednika Göringa nov živalski vrt, v katerem bodo spravljene predvsem bizoni. To žival, ki je skoro že izumrla, so po vojni skušali na vse načine rešiti. Ob vходу v ta živalski vrt je postavljen spomenik divjemu bizonu

Miljonarko je ugrabil

26 letno gospo Berry Stollovo, ženo večkratnega milijonarja, je iz njenega stanovanja s silo odpeljal neki norec in za njo zahteval 50.000 dolarjev odkupnine. Ko je odkupnino dobil, ujetnice še ni hotel osvoboditi. Policija pa jo je vseeno našla ter jo osvobodila, norca in njegovo ženo pa zaprla

Silen vihar na Tihem oceanu

Nad mestom Seattle ob obali Tihiga oceana v Združenih državah je v nedeljo divjal silen vihar, ki je povzročil smrt 7 ljudi. S hiš je odnašal strehe ter jih nosil na desetine metrov daleč proč. Orjaška drevesa je ruval s koreninami. Dva človeka je vrglo ob zid, da sta bila pri priči mrtva. V luki je vihar prevrnil več ladij, da je pet ribičev utonilo.

Ameriški prevozni parnik »Floridian« je 8 km stran od obale vrglo ob čeri. Na krovu je bilo 40 mornarjev.

Tudi na Filipinih je divjal orkan ter je ubilo pet ljudi. Skode je samo v Manili 250.000 dolarjev. Na stotine ljudi je brez strehe. Na Filipinih divjajo zadnje čase hudi viharji, tako, da je samo v teku enega meseca vihar ubil 92 ljudi. Japonski parnik »Sako Maru«, ki je vozil s Filipinov na Formozo, se je potopil in z njim vseh 49 mož posadke.

Kako je nastala „časnikarska rasa“

Kakor pripovedujejo stare holandske knjige, izvira beseda »raca« iz življenja pomorščakov. Holandski mornarji, ki so se v 16. stoletju vrnili z daljne pomorske poti, so baje doma pripovedovali, da so v Grönlandiji videli raco, ki se ni zvalila iz jajca, ampak je nastala iz lesovja, ki ga je morje metalo ob morskobal. V tem lesovju so se nabirale male školjke. Iz ene teh školjk je zlezal črviček, ki se je počasi razvijal in nazadnje je iz njega nastala rasa. Raziskovalec Grönlandije Egede je to pripovedovanje holandskih mornarjev, ki je bilo plod njihove domišljije, vzel kar zares. Ko je popisoval Grönlandijo, je v svojih učenih razpravah prav tako učeno razlagal tudi bajko o školjki, ki je bila zibelka poznejše race. Nekaj časa kasneje je Sebastian Müncher v svoji kozmografiji celo trdil, da grönlandska rasa sedi na drevesu, ki raste ob obali. Drevo rodi sadeže v obliki nekakih zaklopk. Ko je zaklopka dozorela, pade v vodo, se tu odpre in iz nje smukne mala račica. Preprosto in neučeno občinstvo pa svojim tedanjim učenjakom ni verjelo. Slednjič se je izkazalo, da so se učenjaki pošteno motili in da je končno imel prav le zdravil človeški razum nestrokovnjakov. To se v življenju dostikrat dogaja. Seveda so nesrečno raco naprtli časnikarjem, namesto da bi jo nosili na sebi naprej učeni strokovnjaki.

★

France je v Šiški stopil na pošto in vprašal: »Ali bo to pismo jutri v Trbovljah, če ga sedajle oddam?«

»Seveda bo.«

»Jaz pa mislim, da ne bo!«

»Brez skrbi bodite, to pismo bo jutri v Trbovljah!«

»Nak! Ne verjamem!«

»Zakaj ne?«

»Ker je naslovljeno na Jesenice.«

Zadnja pot Raymonda Poincaréja. Krsto peljejo iz »Panthéon«, ki je viden v ozadju, k blagoslovitvi v katedralo »Notre dame«

Gospodarstvo

Nemške gospodarske težave

Neuspeli kliringovi - Nauk - Nadomestki

Predvčerajšnjim smo na tem mestu poročali, kako skokoma narašča naš saldo v klirinškem prometu z Nemčijo. Ta dvig je sedaj tem večji, kar se nabajamo baš v najživahnjejši seziji za izvoz naših kmetijskih pridelkov, za katere so nam Nemci dali več ugodnosti, tako da gre izvoz dobro. Toda na drugi strani pa sedanje težkoče omejujejo izvoz v Nemčijo radi tega, ker traja po 4 in več mesecev, da pridejo naši upniki do plačil svojih računov. Nasprotno je treba še pomisliti, da saldo narašča radi tega, ker prispevajo plačila za uvoženo nemško blago ne takoj na zbirni račun, ampak šele po daljši dobi najmanj tri mesece, ker gre tu za predmete velike vrednosti kot na pr. stroje, katerih ni mogoče plačati takoj, ampak v daljših razdobjih, ki gredo večinih celo čez leto dni. Ko bo naša glavna izvozna sezija v kraju, bodo tudi razmere nekoliko ugodnejše, ker bo manjšim potrebam stalo nasproti približno enako število vplačil kot sedaj.

Podobne težave imajo z Nemčijo tudi Čehi, katerih saldo stalno narašča in so se radi tega že začeli pogajati z Reichsbankom, vendar pa pri njih saldo ni tako občuten kot pri nas in prihajajo izvozniki prej do plačil, saj jim je treba čakati komaj slaba dva meseca. Pa vendar se brigajo za plačila in se bomo tudi mi morali bolj pobrigati za ureditev tega vprašanja, ker se razmere same po sebi ne bodo tako hitro izboljšale.

Zanimivo je dejstvo, da imajo podobne slabe izkušnje z nemškimi plačilnimi spoznanji tudi druge države, s katerimi je Nemčija v živahnih trgovskih stikih. Zanimiv je vzgled Francije. Pred uvedbo kliringa je imela Nemčija s Francijo zelo aktivno trgovsko bilanco. Na podlagi tega je bila baš sklenjena pogodba. S presežki bi Nemčija plačala tudi obresti in amortizacije za dve posojili, ki jih je dala Francija Nemčiji leta 1924 in 1930: Dawesovo in Youngovo. Toda ta račun je sedaj popolnoma postavljen na glavo. Nemški izvoz v Francijo je ostal v glavnem stacionaren, nasprotno pa je izredno narasel francoski izvoz v Nemčijo. Tako je naenkrat postala bilanca za Nemčijo pasivna in seveda je s tem ogrožena tudi kuponska služba obeh omenjenih posojil. Kaj je vzrok tem nenadnim strukturnim izpremembam v trgovinski bilanci? Nemčija se je po zadnjih reorganizacijah svoje devizne trgovine in reglamentaciji vsega uvoza znašla naenkrat v težkem položaju. Od prekomorskih držav, ki imajo še normalno devizno poslovanje, ne more kupovati sirovin za svojo industrijo, ker ne more plačati z devizami, drugače pa ne dajo. Zato se poslužuje francoskega posredovanja, ker Francozi plačajo svoj uvoz z devizami in imajo še kredit na svetu. Poleg tega so pa nemški uvozniki začeli v večji meri kupovati sirovine baš v Franciji, ki so

francoskega izvora. Ker so jim vsi drugi nabavni viri zaprti, so se morali čim bolj posluževati uvoza iz držav, s katerimi imajo klirinške pogodbe. Posledica tega je veliko naraščanje uvoza iz teh držav, kar dela zmede v plačilnem prometu, ki takrat, to je pred dvema ali enim mesecem, še ni mogel vpoštovati sedaj nastalih velikih izprememb. Zato se množe nemške gospodarske težkoče, ker začenja cela vrsta držav opozarjati svoje izvoznike na počasn dotok plačil iz Nemčije. Seveda pa tudi ni treba dosti opozarjati, ker izvozniki že pravčasno zavirajo izvoz, če ne dobe plačil pravčasno. Kako se bo to razvijalo dalje, ni mogoče vedeti, ker je baš iz vsega navedenega razvidno, da so take stvari nepreračunljive in da se vedno stori v najkrajšem času bistveno nov položaj, ki postavi na glavo vse prejšnje kalkulacije. Seveda vse to ne izboljšuje položaja v svetovnem gospodarstvu, ker vnaša vanj nesigurnost, ki ni bila nikdar dobra podlaga za trgovske kalkulacije.

Nemčija si skuša pomagati tudi na druge načine. Računati mora, da bo njen izvoz le težko dvigniti, veseli so Nemci lahko, če ga obdrže na sedanjih višinih. Tako ne preostaja Nemčiji nič drugega, kot da skuša sama producirati sirovine, ki so potrebne za njen notranji trg. Obenem pa seveda je gotovo, da bo zaradi večje porabe nadomestil trpela tudi kakovost njenega izvoza, kar bo zopet vplivalo na zmanjšanje izvoza in povečanje njenih gospodarskih težkoč. Sicer pa je Nemčija v nemali meri že dolgo časa pripravljala se na tako stanje. V ta namen je služila vsa njena agrarna politika že leta in leta sem, ko je stremela in v veliki meri dosegla avtarkijo pri celi vrsti kmetijskih proizvodov. Seveda to ni bil edini motiv njene avtarkistične politike, katere stroške je moral nositi in še nosi njen konzument, t. j. predvsem industrijsko delavstvo in mestno prebivalstvo. Gotovo je bil tudi cilj nemške agrarne politike, da se pripravi za vsak slučaj, t. j. za slučaj prekinitve dovoza važnih živil iz inozemstva. Nemška tehnika in kemija je visoko razvita in ne dvomimo, da ji bo uspelo iz domačih sirovin, katerih ima v nekaterih svrhe dovolj na razpolago, izdelovati sirovine, katere mora sedaj uvažati. Seveda pa nastaja pri tem važno vprašanje, v koliko je produkcija teh najrazličnejših nadomestnih sirovin rentabilna. Če bodo razlike v ceni le prevelike, potem se ne splača s tolikimi stroški za nemškega konzumenta delati take politike, ampak kreniti na druga pota, kjer bi se na podlagi mednarodnih sporazumov dalo marsikaj izboljšati in zopet spraviti v tek mehanizem svetovnega gospodarstva. Brez povratka k svetovnemu gospodarstvu ob sedanjih delitvah dela po vsem svetu ni mogoče misliti na trajno obnovo tudi nacionalnih gospodarskih sistemov.

Italijanska banka na Dunaju. Na podlagi dunajskih protokolov se je začel ugodnejše razvijati medsebojni blagovni promet Italije, Avstrije in Madjarske. Zaradi tega so začeli Italijani krepiti svoje bančne interese v Avstriji. Slejkoproj ostane na Dunaju še Societa Italiana di Credito, ki je podružnica istoimenskega zavoda v Milanu. Banca commerciale italiana v Milanu pa ustanovi na Dunaju posebno banko z naslovom Banca commerciale per l'Austria. Glavnica tega zavoda bi znašala 10 milj. lir, v upravi zavoda pa bi bili poleg Italijanov tudi Avstrijci. Zavod bi bil čista banka in se ne bi pečal z blagovno trgovino, ki bi bila prepuščena prvemu omenjenemu zavodu.

Borza

Dne 24. oktobra.

Denar

Neizpremenjeni so ostali tečaji Amsterdam, Pariza in Trsta, narasli so Berlin, Bruselj, London, New York in Praga, popustil je le Amsterdam.

V zasebnem kliringu je ostal avstrijski šiling neizpremenjen: 8.10—8.20 na vseh naših borzali. Angliški funt je narasel v Zagrebu na 226.80 do 228.40, v Beogradu pa na 227.15—228.75. Grški boni v Zagrebu 27.90—28.60, v Beogradu 28.50 blago. Španska pezeta v Zagrebu 5.825 bl.

Ljubljana. Amsterdam 2302.07—2313.43, Berlin 1365.69—1376.49, Bruselj 793.85—797.79, London 167.92—169.52, Curih 1108.35—1113.85, New York 3361.05—3389.31, Pariz 224.02—225.14, Praga 141.90 do 142.76, Trst 290.57—292.97.

Curih. Pariz 20.2125, London 15.17, New York 305.625, Bruselj 71.625, Milan 26.265, Madrid 41.875, Amsterdam 207.725, Berlin 123.25, Dunaj 72.75 (57.05), Stockholm 78.20, Oslo 76.20, Kopenhagen 67.70, Praga 12.81, Varšava 57.90, Atene 2.92, Carigrad 2.50, Bukarešta 3.05, Buenos-Aires 0.795.

Vrednostni papirji

Tendence je za državne papirje ostala v glavnem neizpremenjena in se tudi tečaji niso dosti izpremenili. Izjemo pa tvorijo begulske obveznice, ki so danes ponovno popustile. Promet je bil srednji in je znašal na zagrebški borzi: vojna škoda 500 kom., agrarji 50.000 in 7% inv. pos. 250.000.

Ljubljana. 7% invest. pos. 71 den., agrarji 41 den., vojna škoda 350 bl., begl. obvl. 60 den., 8% Bler. pos. 57 bl., 7% Bler. pos. 55 bl.

Zagreb. Drž. papirji: 7% invest. pos. 71—72 (71), agrarji 41—41.50 (41.50), vojna škoda 345 do 347 (350), 12.340—345 (340), 6% begl. obvl. 56.50 do 57.50, 8% Bler. pos. 67 bl., 7% Bler. pos. 56 bl. — Delnice: Narodna banka 4075—4250, Priv. agr. banka 206—215, Oslj. sladk. tov. 135—145 (50 po 138), Bečkerek sladk. tov. 750 bl., Oslj. livarna 145 bl., Union 50 den., Trboveljska 85—100.

Belgrad. Drž. papirji: 7% inv. pos. 71—71.50, agrarji 41.50—42 (41.75), vojna škoda 350—350.50 (350), 6% begl. obvl. 57.50—58 (58), 7% Bler. pos. 56 bl. — Delnice: Narodna banka 4125 d. (4125), Priv. agr. banka 208 den. (208, 206).

Žitni trg

Ljubljana. Pšenica bč. 78 kg 160—162.50, bč. 79 kg 1% 165—167.50, koruza stara za mletje 147.50 do 150, umetno sušena 115—117, času primerno suha s kvalitetno garancijo 107.50—110, moka niča bč. 260—265, ban. niča 265—270.

Novi Sad. Pšenica bč. 109—111, ladja 119 do 123, slav. 110—112, srem. 114—116, ban. 109 do 112. Vse ostalo neizpremenjeno. Promet srednji.

O boksu

Težka atletika se deli v tri panoge: v dviganje uteži, rokoborbo in boks. Došim se je pri nas dviganje uteži in rokoborbo vsaj deloma gojilo, če o boksu ni mnogo ali pa sploh ničesar slišalo, dasiravno spada boks po svoji vrednosti kot telesna vaja, med prve sportne panoge. Ravno boks, če ga pravilno gojimo, nam nudi vse ono, kar človek v današnji težki življenjski borbi neobhodno potrebuje: samozavest, pogum, borbenost in odpornost.

Znano je, da so že stari Grki zelo gojili boks, dasiravno je bila takrat ta sportna panoga življenjsko nevarna. Borci so si prepletali pesti z usnjatimi jermeni in jih oblagali z lezelnimi ploščicami ter je na ta način pest dobila strahovito udarno moč; marsikatera borba se je zato končala z smrtnim izidom. Pozneje so se vršile borbe z golimi pestmi, kar je bilo še vedno nevarno. Ko se je končno doletel način tekmovanja in so predpisali zavarovanje pesti z obloženimi rokavicami, boks ni bil nevaren in si je ta sportna panoga pri drugih narodih hitro ulurala pot med najširše ljudske plasti ter zavzela odlično mesto med drugimi sportnimi panogami. Kako veliko je zanimanje v svetu za boks, nam najbolj prikazuje borbe za svetovno prvenstvo, katerim prisostvuje ogromna množica do 100.000 oseb. V nekaterih državah se goji boks celo v šolah.

Pri nas v splošnem prevladuje mnenje, da je boks nevaren, surov, nezdruv in za inteligentnega človeka sploh neprimeren sport. V resnici pa, ako se goji v strogih mejah predpisanih pravil, je boks eden najzdravejših sportov, ker enakomerno zaposli celotno mišičevje. Nevaren in surov je samo za netrenirane in nevede osebe, kakor tudi za one, ki so mnenja, da se lahko naučijo boksa v enem dnevu. Boks zahteva čelaga moča — polovičarji ne opravijo ničesar in samim sebi največ škodujejo.

Za doseg sportnih uspehov je treba mnogo truda in dobre volje, in to velja še prav posebno za boksa; kdor hoče doseči v tej sportni panogi uspeh, mora biti pripravljen na trnjevo pot. Imeti mora izredno voljo in neverjetno vztrajnost, kajti ta sport je eden najtežavnijših in zahteva dolgoletnega vztrajnega in sistematičnega treninga in izredno solidno življenje.

Vzgojiti je treba krepko, vendar do skrajnosti gibčno, prožno, in kar je glavno, napram udarcem odporno telo. Ne zadostuje pri boksu samo tehnika in krepak udarec, marveč je treba celotni organizem tako vzgojiti, da mu niti najslabši udarec ne škoduje. In zato je treba mnogo vaje. Bokser mora gojiti skoraj vse sportne panoge, ki končno izoblikujejo dobrega borca. Trenirati je treba teke na kratke in dolge proge, posebno pa je važno skakanje z vrvice, ki je za bokserja vsakdanji kruh. Koristno je tudi skakanje v višino in daljino, ker mora mišičevje nog prenesti velik napor; saj ravno od treniranosti nog mnogokrat zavisi izid borbe. Ako odpovedo noge, tedaj je borec izročen na milost in nemilost nasprotniku, ki bo gotovo izrazil to slabost. Nadalje je treba trenirati veslanje, plezanje, različne meče in najrazličnejše proste vaje, ki utrjujejo telo, a ga obenem ohranjajo prožnega in elastičnega. Sporedno s temi vajami pa je treba trenirati specialne vaje za boks. Treba se je priučiti tehnike, pravilnega harmoničnega delovanja rok in nog. Udarec mora biti krepak in siguren. Oči pa morajo slediti vsaki najmanjši kretnji nasprotnika. Parirati je treba nasprotnikove udarce, a dobljene znati tudi prenašati.

Vse to pa zahteva dolgotrajnega treninga, ki se mora vršiti le pod stalnim nadzorom izkušenega in vseskozi strokovno izobraženega trenerja, ki mora budno paziti na enakomerno izvrševanje vseh omenjenih vaj, katere izoblikujejo in utrjuje vse mišice čelaga telesa. Uspeh je odvisen od voditelja treningov; v veliki meri pa seveda tudi od učenca, ki mora biti redni, vztrajni, z ljubeznijo pri stvari in do skrajnosti požrliovalni.

Pri nas se je — kakor rečeno — ta sportna panoga popolnoma zanemarjala in nismo prišli niti preko začetnih stopnje. Svoječasno je SK Slovan osnoval bokse-sekcijo, vendar posebnih uspehov ni bilo, ker ni bilo prvič strokovnega trenerja, in drugič med članstvom samim ni bilo pravilnega razumevanja. Sekcija se je letos preobnavala — in z novim trenerjem pridobila, tako, da bomo tudi v tem sportu preorali ledino in končno dosegli stopnjo, ki nam pripada. Zato želimo mladi sekciji mnogo uspeha na tej težavni poti, javnost pa prosimo, da podpre njeno delovanje. — Vrh.

Nurmijevi nasledniki

Najslavnejši sportnik povojne dobe, sloviti finski tekač Nurmi odhaja. Prišel je v leta — sedaj je namreč 38 let star — ter jemlje slovo od arene, kjer je tolikokrat zmagoval in rušil svetovne rekorde. Tudi finska zveza, ki se je borila radi njega z mednarodno lahkoatletsko zvezo, je to borbo sedaj ravno iz tega vzroka opustila. Nurmi je namreč izjavil, da je truden in se ne bo več boril. Sedaj pa poslušajmo, kaj pravi ta fenomenalni tekač o svojih naslednikih:

Lehtinen je dovršil svojo nalogo kakor izgleda. Tudi Askola najbrže ne bo nikoli postal rekorder. Virtanen pa bo mogoče še dve leti dosegal kake uspehe, vendar težko boljše, kot jih je dosegal, in tudi v Mäki-ja nima zaupanja Nurmí. Pač pa se bo še napravil Leo Hollo, če bo na to polagal važnost. Posebno zaupanje ima Nurmí v mladega Höckerta, o katerem trdi, da ima dane vse pogoje se povzpeti do atleta svetovnega slovesa. In ravno ta atlet bo postal po njegovem mnenju finska zvezda. »Jaz nisem bil nikdar toliko zmagožen — pravi Nurmí — kakor Höckert, toda edino moja energija mi je pripomogla do uspehov, katere sem dosegal. Toda pri Höckertu je edino ena ovira. On je zrastle v zelo dobrih razmerah kot sin bančnega ravnatelja in ni nikdar poskusil tištega trdega življenja, kakor kak delavski sin. Vendar se pa on razvija pravilno in če bo ostal svež in zdrav, potem upam kljub temu, da ima najboljše izgleda, da bo prihodnje leto premagal vsakega svojega nasprotnika.«

Ženski svetovni rekordi v lahki atletiki

Ženski rekordi v lahki atletiki se skoraj ne menjajo tako hitro kakor moški, vendar se tudi njihova lista kmalu spreminja od kongresa do kongresa, ki potrjuje nove rekorde. Od zadnjega kongresa, ki se je vršil letos v avgustu o priliki svetovnih ženskih iger, se je že marsikaj spremenilo, zato prinašamo najnovejšo listo ženskih svetovnih rekordov v lahki atletiki:

50 m: Mejliskova (Češkoslovaška) 6.2.
60 m: Walsiewicz (Poljska) 7.3.
80 m: Walsiewicz (Poljska) in Koubkova (Češkoslovaška) 9.8.
100 m: Walsiewicz (Poljska) 10.7.
200 m: Walsiewicz (Poljska) 24.1.
300 m: Koubkova (Češkoslovaška) 21.24.
400 m: Lunn (Anglija) 3:00.5.
50 m zapreke: Engelhardt (Nemčija) 11.6.

Sport

Skok v višino z mesta: Gottlieb (Avstrija) 1.32 m.
Skok v višino z zaletom: Shiley (Amerika) in Driksou (Amerika) 1.65 m.
Skok v daljavo z mesta: Lyford (Amerika) 2.625 metra.

Skok v daljavo z zaletom: Hitomi (Japonska) 5.98 m.

Krogla z boljšo roko: Mauermayer (Nemčija) 14.88 m.

Krogla z obema rokama: Jungkunz (Nemčija) 31.47 m.

Disk z boljšo roko: Welszowa (Poljska) 44.19 m.

Disk z obema rokama: Kouopacia (Poljska) 66.465 metrov.

Kopje z boljšo roko: Gindler (Amerika) 46.745 m.

Kopje z obema rokama: Gelius (Nemčija) 62.43 m.

Stafeta 4 krat po 75 metrov: Francija 38.8.

Stafeta 4 krat po 100 m: Amerika 46.9.

Stafeta 4 krat po 200 m: Nemčija 1:45.8.

Olimpijska stafeta: Italija 3.39.

Stafeta 10 krat po 100 m: Anglija 2:04.4.

★

Akademski sportni klub. Ustanovni občni zbor Akademskoga sportnega kluba bo v soboto, 27. oktobra ob 17 na univerzi, soba št. 77.

Smučarji. Smučska sekcija SK Ilirije je na željo udeležencev doletela novih smučarskih gimnastičarjev: vsak ponedeljek in četrtek ob 19.30 v garderobi drsnišča nasproti pivovarni Union na Celovski cesti. Nocojšnjega treninga naj se udeležijo vsi aktivni člani sekcije, vabljeni so tudi drugi prijatelji zimskega sporta.

Smučarke. Smučska sekcija SK Ilirije je vpeljala poseben kondicijski trening in smučarsko gimnastiko za dame. Gimnastika je vsak ponedeljek in četrtek ob 19.30 v garderobi drsnišča nasproti pivovarni Union. K nocojšnji gimnastični uri vabimo vse zainteresirane.

SK Ilirija, smučska sekcija. Smučarska gimnastika v garderobi na drsnišču nocoj: ob 19.30 za dame, ob 19.30 za gospode.

Smučarski klub Ljubljana vabi svoje članstvo na VI. redni občni zbor, ki bo 29. oktobra ob 20 v restavraciji Zvezda (prilike). V primeru neopredeljenosti se vrši občni zbor z istim vsakoletnim dnevnim redom po ure pozneje ob vsakem številu navzočih. Samostojni predlogi, ki se niso bili prijavljeni upravnemu odboru, se obravnavajo le, ako so sklene občni zbor. Prosimo vse članstvo, naj se obnega zbora, ki vam bo nudil mnogo zanimivosti, udeležijo v čim večjem številu. Smukit SK Sora vabi na izredni občni zbor, ki bo dne 29. oktobra ob 20 v klubovih prostorih na Spodnjem trgu 27. Vse podrobnosti se vidijo na klubovih razglasnih deskah na izrišču in v klubovih prostorih.

★

Ruski sportniki na berlinski olimpijadi. Ruski sportniki, ki sedaj gostujejo v Češkoslovaški, kjer dosegajo zlasti lahkoatletične uspehe, se nameravajo udeležiti berlinske olimpijade leta 1936. Kakor poročajo, se že vršijo tozadevna pogajanja — četudi se neoficijsko — in izgleda, da bodo Rusi v Berlinu že startali. Nastop ruskih sportnikov bi olimpijske igre neprimerno dvignil, kajti, če se tolikšen narod, kakor je ruski, ne udeležuje olimpijskih iger, ne nosijo zasluženo naziva »svetovne« igre. V Berlinu pridejo Rusi — če bodo pogajanja ugodno zaključena — z močnimi ekipami raznih sportnikov.

Kdo bo sodil nogometno tekmo Anglija-Italija? Prvotno določeni, odnosno predlagani sodnik Belgijec Baerts, oziroma Langenus, ne bo sodil tekme med Anglijo in Italijo, ker so se odločili za Šveda Olsona, ki je svoječasnno sodil tekmo Avstrija - Nemčija v Berlinu.

Naznanila

Ljubljana

1 Dobrovolci! V petek, 26. oktobra ob 20 bo v zvezi z našim pozivom javnosti z dne 16. oktobra v dnevnem časopisu pri tv. Krejcih P. na Vidovdanski cesti 1 volitev odbora, ki bo vodil vse nadaljnja dela za postavitev spomenika našemu blagopolnemu vrhovnemu poveljniku viteškemu kralju Aleksandru I. Zedinitelju, kateri mora stati na najlepšem prostoru v Ljubljani (pred novo pravoslavno cerkvijo). Odbor.

1 Ljubljana ima drevi ob 8 vajo moškega zbora. Udeležba nujna.

1 Članski sestanek Društva združenih zasebnih in trgovskih nameštencev Slovenije, ki je bil sklican za dne 26. oktobra 1934 v Rokodelski dom, je z ozirom na žalni koncert v operi preložen na poznejši čas.

1 Narodna železnišarska glasbena družba Slova sporoča vsemu svojemu članstvu učiteljskemu zboru in gozdarstvu njene glasbene šole, da je za danes upovedana žalna komornica za pokojnik viteški kralj Aleksander I. Zedinitelj preložena na ponedeljek, 29. oktobra ob 20. — Odbor.

1 Nočno službo imajo lekarnar: mr. Tenstet, Resljeva cesta 1; dr. Komotar, Vič, in mr. Bahovec, Kongresni trg 12.

LJUBLJANSKO GLEDALIŠČE

Vsled odredbe ministrskega sveta ostane Narodno gledališče zaprto do petka, dne 26. oktobra.

DRAMA (Začetek ob 20)

Petek, 26. oktobra: Zaprti.

Sobota, 27. oktobra: Hlapci. Premiera. Red B.

OPERA (Začetek ob 20)

Petek, 26. oktobra: Svečani žalni koncert v počastitev spomenika viteškemu kralju Aleksandru I. Zedinitelju. Izven.

Sobota, 27. oktobra: Hoffmannove pripovedke. Premiera. Izven.

MARIBORSKO GLEDALIŠČE

Petek, 26. oktobra ob 20: Žalni pečer za blagopolnik viteški kralj Aleksander I. Zedinitelj. — Dramsko eno. Bloki veljajo.

Sobota, 27. oktobra ob 20: Hlapci. Red B.

Nedelja, 28. oktobra ob 20: Idealen soprog. Premiera. Bloki.

Brzoturnir

Ljublj. šah. kluba

Jutri, v petek, 26. t. m. se bo vršil ob 8 v kavarni »Evropi« velik brzoturnir za prvenstvo Ljubljanskega šahovskega kluba za mesec oktober. Prva štiri mesta bodo nagradjena z lepimi knjigami, ki jih je za ta namen poklonila založba »Modra ptica«. Odbor poziva vse člane, naj se turnirja gotovo udeležijo.

Radio

Programi Radio Ljubljana:

Ceterok, 25. okt. 12.30 Plošče (resna gl.) 12.50 Poročila 13.30 18.00 Blagopolni kralj med Sloveniji (R. Postni) 18.20 Slovensko ljudsko letališče (Ing. Boris Cijan) 18.40 Plošče 19.00 Nacionalna ura: Smernarstvo — naš narodni sport 19.25 Radijski orkester 19.50 Jedilni list, program za petek 20.00 Radijski orkester 20.30 Poročila 21.00 Duhovne prireditve 21.30 Radijski orkester 22.00 Čas, poročila, Radijski orkester

Drugi programi:

CETEROK, 25. oktobra: Belgrad: 20.30 Koncerti zbora 1. belgr. pevskega društva — Dunaj: 19.15 Sport v glasbi in pesmi 20.55 Iz pravljice in pripovedi 22.55 Ork. konc. 24.00 Plesna glasba — Budimpešta: 20.35 Madj. pesmi in cig. gl. 22.10 Operni ork. 23.15 Jazz — Milan: 20.45 Tristana in Izolda, opera, Wagner — Rim-Bari: 20.45 Ork. in sol. konc. 22.00 Lahka in plesna glasba — Praga: 19.30 Čelo solo 20.05 Kratke stik, vesela igra 20.35 Glasbena solo 21.30 Zbor moravskih učiteljev — Brno: 19.50 Ljubljani dnevni iz časih oper 20.15 Ork. glasba — Bratislava: 20.30 Vojtaška igra 20.35 Klav. gl. — Varaz: 19.30 Sol. konc. 20.30 Lahka gl. in netje 21.00 Ork. konc. 22.15 Plesna glasba — Vsa Nemčija: 20.15 Viljem Tell, igra, Fr. Schiller.

MALI OGLASI

V malih oglasih velja vsaka beseda Din 1.—; tenilovanski oglasi Din 2.—. Najmanjši znesek za mali oglas Din 10.—. Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. Pri oglaševanju reklamnega znaka se računa enokolonjska, 3 mm visoka petlinna vrstica po Din 250. Za pisarne odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službodobne

Zbiralce naročil

Iščemo! Tudi take, ki že prodajajo trgovcem in pekarnam moko! Ponudbe nasloviti z znamko za odgovor na: Separator — Ljubljana, poštni predal št. 307. (b)

Potniki in potnice

dobe res dober zaslužek z novim, dobro ideočim predmetom, ki se lahko proda v vsaki hiši. Javite se čimprej pri Lindici, Ljubljana, Dalmatinova 5. (b)

Zaslužek

Zastopnika

vpeljanega v Ljubljani in okolici, oziroma trgovca s skladiščem išče mlinsko podjetje. Ponudbe poslati upravi »Slovenca« pod značko »Mlinsko podjetje« št. 12158. (z)

Denar

Posojila

na vložne knjižice daje Slovenska banka. Ljubljana. Krekov trg 10 in Aleksandrova cesta 4-II.

Posojila

na hranilne knjižice daje jemo pod ugodnimi pogoji na daljšo dobo. Preko 2000 zadruženikov.

Pučka štediona

Zagreb

Naš zastopnik: Zore Rudolf, Ljubljana, Gledališka ulica 12. Telef. 38-10. Pismen odgovor 3 Din znamka.

Stanovanja

Trisobno stanovanje

komfortno — se odda s 1. novembrom. Zarnikova ulica 16-I. (č)

Enosobno stanovanje

(elektrika) oddamo s prvim novembrom. Naslov poslati upravi »Slovenca« pod šifro »Vila 4« 12200. (č)

Dvosobno stanovanje

s pritliklami oddam (Din 350) solidni stranki s prvim novembrom. Predlovičeva 28 (Moste). (č)

Dvosobno stanovanje

I. nadstropje, z balkonom in vsemi pritliklami — se odda za 450 Din, manjši stranki ceneje. Vodovodni 75. (č)

Posrestva

Visokopritl. hiša

novozgrajena, z dvema stanovanjema, se proda na Selu, Pokopališka ulica. Poizve se I. Oražem, Selo-Moste. (p)

Trgovska hiša

nova, s praznim stanovanjem in lepim vrtom, v večji fari (sedež občine) na Gorenjskem, se proda vsled preizposlitve. Vprašati pod značko »Sijajna bodočnost« 12157 v upravi »Slovenca«. (p)

Hišo ali vilo

večstanovanjsko, rentabilno, v dobrem stanju, kupim po primerni ceni v večjem mestu Slovenije, tudi s hinotko. Nadalje kupim tudi manjše arondirano posestvo z dobrim stavbnim in gospodarskim poslopijem (njive, vrt, travniki, sadovnjak, vinograd in gozd). Obširne, točne ponudbe z označbo najnižje cene je poslati upravi »Slovenca« pod »Slatina« št. 12205. (p)

Enodružinsko hišo

novi, lepo, z vrtom, 900 m², pralnico in pritliklami, na Viču — prodam. Gotovine vsaj 15.000 Din, drugo hipoteko in knjižice. Ponudbe na upravo »Slov.« pod »Ugoden nakup« št. 12227. (p)

PREHODNA DEKLŠKA DOBA JE MED 12. IN 17. LETOM.

To je doba, ko mora imeti vsako dekle jako in zdravo kri, močne in zdrave živce in izboren tek. To daje »Energlin« za jačanje krvi, živcev in teka.

»Energlin« se dobi v vseh lekarnah, polilitska steklenica 35 Din.

Reg. S. br. 4787/32

Kupimo

Vsakovrstno

zlatu kupuje

po najvišjih cenah CERNE, ruvelir, Ljubljana Wolfova ulica št. 3.

Poizvedbe

Polangorska mačka

gornja polovica črna, spodaj bele barve, s košatim temnim repkom — je usla, ko je bila pred tedni oddana v Rožno dolino. Vljudo se naproša kdorkoli ve, kje se nahaja živalica, da sporoči to proti dobri nagradi na naslov: Dr. Maicen, Miklošičeva cesta 34-II. (e)

Razno

Duhovnik

Da bodo imeli v nekem samostanu vsak dan sveto mašo, zato bi dali duhovniku zastavo za nekaj mesecev vsa oskrba. Pišite upravi »Slovenca« pod št. 12103.

Prodamo

Ce avto svoj stari prodajalci al motorja bi znebil se rad hr kupcev ti mnogo prihrani Slovenec naznaniti inserat

Telefon 2059

PREMOG

KARBOPAKETE

DRVA. KOKS nudi

Pogačnik

Bohoričeva ulica št. 5.

Bolniki

prebavnih organov, ne zadržujte se še nadalje z raznimi falsifikati, ko ste si že pokvarili zdravje, ter se zdravite z garantirano naravno, domačo Jordan grenčico Lastnik Rupp, Beograd. Kn. Mihajlova 16. (l)

Zimska jabolka

vseh vrst stalno na zalogi pri Gospodarski zvezi

Usnjeni suknjiči

pumparce — najboljši nakup A Presker, Sv. Petra cesta 14.

Zimske plašče

damske, deklške in otroške kupite naiceneje pri F. I. Goričar, Ljubljana, Sv. Petra cesta 39. (l)

Obiščite nas!

Brezobvezno Vam bomo razkazali zalogo naših vseh vrst preprogov, tkanin za pohištvo, stor. itd.

„ČILIM“

Posaža neboštika.

Zimska jabolka

namizna, sortirana v zabojčkih, in

sadno drevje

visoko in pritliko, za jensko saditev — dobite pri Kmetijski družbi, Ljubljana, Novi trg št. 3. (l)

Kako zavarujete POLT

PRED SLABIM VREMENOM

Pravkar sem srečala neko ženo — mora od doma ob vsakem vremenu in je zaradi tega njeno lice podvrženo škodljivim učinkom vetra in zime. Vkljub temu pa je njena koža tako divno sveža, mehka in gladka. Vprašala sem jo, kako se varuje posledic slabega vremena, kakor rdeče in raskave kože. Evo, njenega enostavnega recepta:

Uporabljajte kremo Tokalon, hranilo za

kožo, rožnate barve, po noči. Ona hrani in pomlajuje Vašo kožo med počivanjem. Kremo Tokalon bele barve (ne mastno), pa uporabljajte zjutraj. Ona osvežuje kožo, odstranjuje razširjene znojnice in zajedalce ter umiruje razdražene kožne žleze. Vsaka žena bo navdušena, ker bo po tej enostavni metodi s pomočjo kreme Tokalon dobila mehko in »mat« kožo.

MEHKA, BELA IN GLADKA KOŽA JE NAJVEČJI ČAR VSAKE ŽENE.

BREZPLAČNI VZOREC: Vsak čitatelj tega lista more dobiti zelo okusno kaseto s kremo Tokalon (rožne ali bele barve) ter puder Tokalon različnih nijans. Pošljite Din 5.— v poštini znamkah za poštino, omot in druge stroške na naslov: Hinko Mayer in drug, Od o 10-W, Zagreb, Praka ul. 6.

Pazite na svoje zdravje in na svojo obutev!

Turisti, lovci, smučarji in vsi oni, ki imajo botiše poklicno, bodisi v zabavo opravka v vlažnem terenu ali v snegu naj uporabljajo mazilo HEVEAX, za katero jamčimo, da napravi usako obutev nepremočljivo. Dobiti jo je v vseh specialnih trgovinah ali pri glavnem založniku: Lekarna Mr. M. Leustek, Ljubljana, Resljeva cesta 1.

ZEPHIR-PEČI

so neobhodno potrebne povsod, kjer se želi kuriti z drvmi

poceni higijensko in udobno

PROIZVOD tovarne peči, štedilnikov in emajla

ZEPHIR d. d., SUBOTICA

Zahtevajte brezplačne prospekte!

Samoprodaja:

Za Ljubljano:

Venceslav

Breznik,

Stritarjeva ul. 7

Za Celje:

D. Rakusch

Za Maribor:

Pinter & Lenard

Kupujemo FIŽOL „RIBNIČAN“

po Din 2.— za kg, samo od naših članov.

Gorenjski kmetje, včlanite se pri

Kmetijski okrajni zadrugi v Kranju

Alja Rahmanova:

61

Zakoni v rdečem viharju

Dnevnik ruske tene

Imam dijakinjo z imenom Babkina. Če jo le vidim, začutim skoro fizične bolečine. Izsušena prekla, z veliko, razkuštrano glavo in praznim obrazom z vodenimi albinoskimi očmi. Telo ji tiči v moški bluzi, v krilu iz vojaškega sukna in v vojaških čevljih. Na svetu pozna samo eno: stranko. »Stranka je velika in Lenin je njen prerok«, to je njena veroizpoved, ki ji je vdana s fanatizmom sirskega anahoreta. Med predavanjem neprestano stavlja vprašanja, ki niso s snovjo v nikakoli zvezi. Z menoj obuje naravnost sirovo in v profesor-skem kolegiju vedno zatrjuje, da se od zapadne Evrope nimamo ničesar naučiti, ker tam ni komunizma. Zapadnoevropski jeziki, filozofija, zgodovina, vse to se ji zdi nepotrebno, za njo ima pomen edino le politigramota (elementi politike). In pri njej je vse tako enostavno, jasno, ob sebi umevno! Ima komaj dvajset let, pred kratkim je prišla s step k nam in me kljub temu vedno popravlja! In najhujše je to, da ji niti ne morem ugovarjati, da moram plesati natančno tako, kakor ona gode, ker le predobro vem, da lahko ona sama njena beseda zadostuje, da me odpravi k Severnemu ledenemu morju ali celo na oni svet.

Veako besedo mi prereče in vse, česar ne razume, odklanja a priori. Kaj sploh razume o mojem svetu, o tem, kar sem preživel in premislil. Ne razume mojega sveta, toda zaničuje ga, ker instinktivno čuti, da se ne sklada z njeno idejo.

Pojma »človek« ona ne pozna; pozna samo proletarce in buržuje. Le proletarci imajo pravico živeti, pa še ti prav za prav samo tedaj, če so

komunisti. Do drugih nima nobenega sočutja. S hladnokrvnostjo, da, morda z zadovoljstvom bi gledala, če bi s svojo ženo in otroki od gladi umiral. To doseči, se zdi, je ena izmed nalog, ki se jo je namenila izvršiti.

Glejte, tole je malenkost, pa zelo značilna: nikoli si ne čisti nohtov. Res jih je sedaj mnogo, ki si ne snažijo nohtov, toda ona dela iz principa! S tem hoče dokazati svoje proletarstvo. Svoje velike roke s ploščatimi, črnoobrobjenimi nohti vedno polaga predse na mizo, ko da hoče vsakemu zaklicati: Glej, jaz sem resnična proletarka!...

Najbolj značilno za komunizem je, da hočejo vsako stvar izvesti do skrajnosti, brez usmiljenja, brez ozira: za nje ni razumevanja človekove duše, poznajo samo gesla in ljudje so jim avtomati, ki so potrebni, da vrše ta gesla. Pri njih niso ideje za človeka, ampak človek za idejo!

Toda to je po drugi strani moč komunizma: zakaj komunizem, pusta in prazna ideja, je njim toliko, ko avtomatu gonilna vzmet. Brez te ideje je mrtev. Za te ljudi ni izbire: ali komunizem ali smrt!

Mar je potem čudno, če brez kolebanja in brez ozira korakajo proti svojemu cilju, brez očitkov vesti in brez dvojbe? Njim je vse enostavno in lahko, zakaj vse, kar je zagonetnega in temnega v človeku, vse, kar je nerazločnega in božanskega, za nje ne eksistira; iz človeka delajo šahovsko figuro, za nje je v naprej določeno vse poteze, ki jih mora napraviti za časa svojega življenja. In to določanje imenuje skrb za človekovo srečo! Ne gani se in bodi srečen!... Toda to je tragedija, da se ravno najprimitivnejše glave lotijo, kazati človeku pot do najzanimnejšega vprašanja na svetu, do sreče! Ustvarili bi radi paradiz, pa nimajo niti pojma, kdo bi mogel postati srečen v tem paradizu!

19. novembra 1923. Kakor vsak ponedeljek, sem šla tudi danes k predavanju profesorja Denisova. Bilo je že dvajset minut po deseti, pa ga še ni bilo. Temu sem se zelo čudila, ker je profesor Denisov vzor točnosti. Saj me je dal poklicati, in če bi bil zadržan, bi mi gotovo sporočil. Nemirno sem se sprehajala po hodniku. Medtem je bila ura že tričetrt na enajst. Povpraševala sem, pa nihče ni vedel ničesar. Ob osemih je predaval, ob devetih je odšel domov in je hotel biti ob deseti zopet tu. Nekaj se je moralo dogoditi. Hotela sem se napotiti v njegovo stanovanje, ko mi pride nasproti Miša Karpov.

»Profesorja Denisova so zaprli!« mi je razburjen pošepnil.

»Zaprli?« sem se prestrašila. »Zakaj neki, za božjo voljo?«

»Vzrok je neznan. Rektor in dekan sta se že odpeljala, da bosta posredovala zanj.«

Zalostna sem odšla domov. Profesor Denisov ni ničesar zakrivil, to sem vedela. V politiko se ni vmešaval in je sestavljal od zore do mraka, dan za dnem, svoje veliko delo. In ča, ki mu je preostajal, je žrtvoval za predavanja, ki jih je imel pred delavci v tovarni za stroje. Tudi glede na delo mu torej nihče ni mogel ničesar očitati.

Zvečer sem bila pri njegovi gospe. Ona joče, otroci jočejo. Nihče ne ve, za kaj gre: vse organizacije, ki je z njimi v zvezi, si prizadevajo zanj, toda GPU odklanja vsako izjavo.

24. novembra 1923. Univerza je napela vse strune. Delavci iz tovarne, kjer je imel profesor Denisov predavanja, so poslali deputacijo k GPU, gosposka za ljudsko prosveto je poslala uradnika v Moskvo, brzojavili so Lunačarskemu, Kalininu in Narkomprosu (ko-

misarjati za narodno prosveto). Prosiljo pomilostitve, ko ne vedo niti vzroka, zakaj so ga zaprli. GPU molči; nikomur ni dovoljeno obiskati profesorja.

25. novembra 1923. Med dijaki se govori, da bodo profesorja Denisova poslali v Sibirijo; zakaj, ne ve nihče. Poprašala sem dijakinjo komunistko Babkina.

»No, kaj bo neki posebnega? Ideologija! Saj si je zadnje čase prizadeval, da bi se z nami zenačil, toda starega ni mogoče povsem izbrisati.«

Njej je bilo torej povsem prav, da pošljejo človeka zaradi »ideologije« v Sibirijo, in ta povod ji popolnoma zadostuje. Babkina pripada tipu nove dijakinje, ki od lani prodirajo na univerzo. Rumen obraz, sploščen nos, svetlosive oči, svetlorumeni lasje in zelo oskudna ruščina. Po rodu je Voljakinja s severa in kljub očitni duševni zaočlosti so jo komunisti poslali v profesorski kolegij kot zastopnico dijakov, kjer se vmešava v vse zadeve, ki pa o njih nima nobenega pojma.

29. novembra 1923. Profesor Denisov je zopet prost. Bila sem danes pri njem. V teh par dneh se je postal za več let. Tak je, ko da je prebil hudo bolezen.

»No, zakaj so vas pa prav za prav zaprli?« sem vprašala.

»Oh, neumnost! Neki emigrant, profesor Stasov, ki živi sedaj v Parizu, mi je pisal dopisnico, da je njegova knjiga izšla!«

»Protiboljševiška?«

»Kaj še! Potem bi mi gotovo ne pisal. Toda, čemu mi je sploh pisal? Seveda, on živi v svobodni deželi in si niti ne more misliti, da je že zločin, če dobiš dopisnico! Če se ne bi organizirani delavci pognali zame, bi bil danes že v Sibiriji zaradi zveze z emigranti!«